

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

Litt.
Sv.

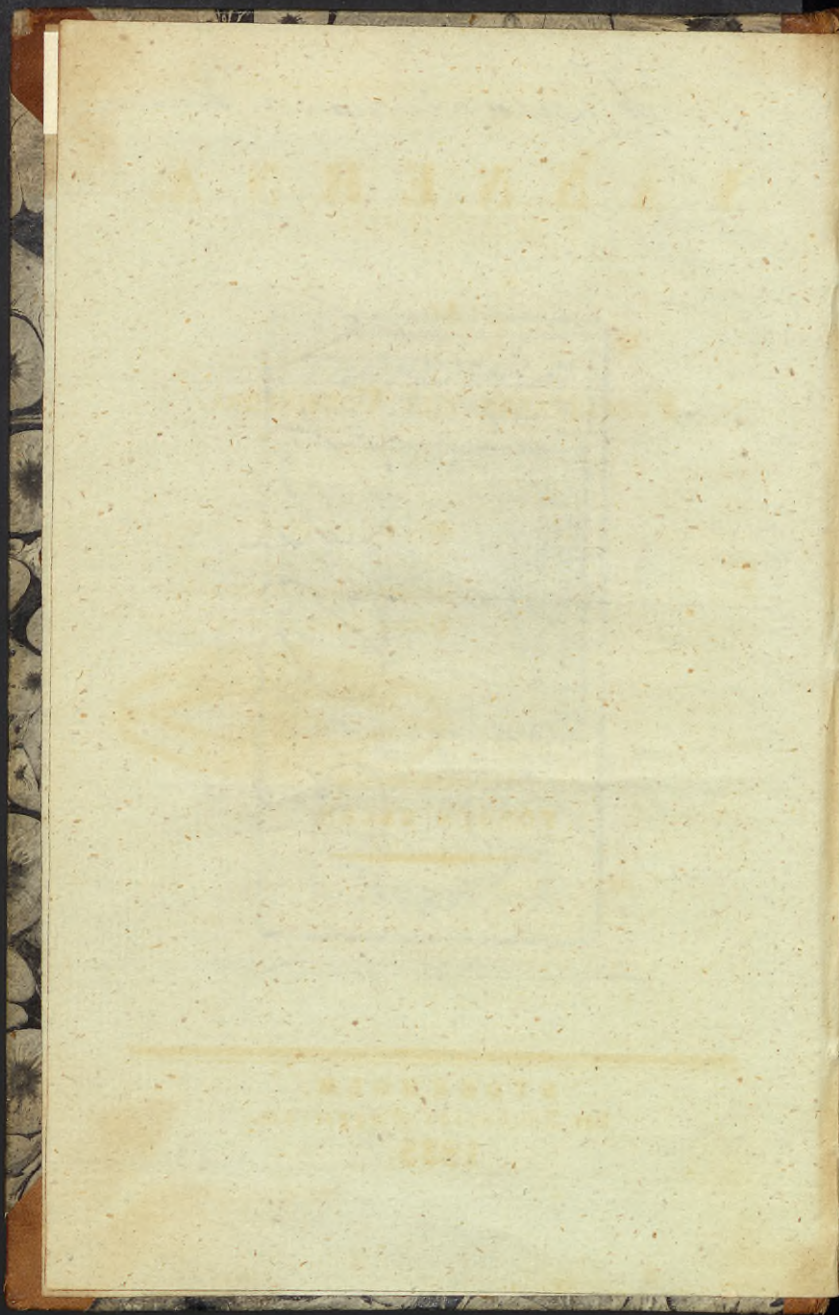
TRANEMÅLA
SÄMLINGEN

SKÄNKT TILL
GÖTEBORGS
STADSBIBLIOTEK
AF
AUGUST RÖHSS

Fiherraniuan v. Knorring

V Ä N N E R N A .

AF

FÖRFATTAREN TILL COUSINERNA.

*Men ett fel, ett fel allena,
Hennes lof fördunkla vill;
Denna sköna, änglarena,
Ömma Lydia — — är ej till.*

KELLGREN.

FÖRSTA DELEN.

STOCKHOLM,
hos Zacharias Hæggström,
1835.

VÄNNERN A

FÖRSTÄMMAN TILL VÄNNERN A

FÖRSTA BOKEN

STOCKHOLM,
hos BOKHÅNDELN
1855

Vännerna.

CAP. I.

HEMKOMSTEN.

*En njutning, o, vänner! är trånadens glöd;
Men njutningens fullhet är njutningens död.
Stagnelius.*

En mörk, mulen och kulen höstafton, 1833, hörde man, huru det körde friskt in genom den södra tullporten i M***. På gatorna rullade det starkare än vanligt. — Det var en Söndagsafton, således sade åtskilliga thédrickare och viraspelare, förbi hvilkas hus vagnen gick: "Nu kommer Diligencen!" — och tittade litet bakom rullgardinen. Men de lurade sig. Icke Diligencen, utan en hög, ståtlig, fullkomligt modern resvagn körde in hos Källarmästaren H., det bästa och nästan enda värdshus i staden.

Litet förr än hjulen slutat sin rund, hoppade en ung man ur vagnen, något utländskt phantastiskt klädd och med ett skälmaktigt glädt drag omkring munnen, som genast förvandlades i ett godt skratt, när en Neger, som sofvit lugnt och roligt

4

på kuskstället igenom hela staden, nu först uppvaknade och handlöst kastade sig ned i en stor vattenpuss. Gäslande utropade han i en ömkelig pathos: — "Ah, Sainte Vierge! Voila les embarras, qui vont recommencer!" Lika lätt som den förra, men utan att just skutta ur vagnen, steg ännu en ung ståtlig man derutur. Men denne sednare var i djup sorgdrägt, alldeles efter vanliga Svenska bruket med poignetter, långhalsduk och bredt krusflor om hatten. Äfven han kunde icke motstå ett leende, när han såg den arma Pereira, skamflat och drypande, krypa upp ifrån sin föga afundsvärda plats i vattenpussen, svärjande små halfva eder på alla möjliga Europeiska språk, alla lika råbråkade. Först när han riktigt stod på fötterna, rann hans obetydliga förråd af Svenske glosor honom i sinnet, och då hörde man honom fragmentariskt utropa: "Fasli land! — Åtäck land!" — "Kalla våta land! — Ingen vin, bara vattenpuss!" "Vive la France! Vive l'Amerique!"

Under tiden hade den sorgklädda unga mannen bedt den utkommande värden anvisa honom hans rum samt följt honom. Den åter, som först hoppade ur vagnen, stod ännu, med händerna i sidan, gapskrattande åt den arma Pereira, hvilken med händer och fötter sökte göra sig fri från all den smuts, som pölen bestätt honom. Den gamla ärliga Svenska kusken hade imellertid sur-

rat fast tömmarna, systematiskt satt piskan på hennes plats, afdragit vantarna, lagt dem i högra kuskbocksfickan, makligt stigit ned ifrån sin höga plats, uppdragit och nyttjat en blårutig näsduk, betalt skjutsbonden och frågade nu, i äkta god Vassbo-dialekt, "om icke Munsjör Pära ville bör-
"ja att taga in Herrarnes *sattanier* etc. — att han
"sedan måtte kunna få vagnen under tak."

— Impossible, impossible! — svarade Pereira —
Mr. Andréson bära in les sacs de nuit, lui même,
moi vara crotté öfver öra, — moi byta kläd först,
avant de me montrer.

— Åh, jag tycker det är lagom muntert — svara-
de Andersson helt tranquilt och förrättade lång-
samt, men väl, alla Pereiras åligganden, under det
denne lagade sig in i köket, der han förstskräm-
de alla pigorna, och sedan frun och alla barnen,
som skulle veta, hvarföre pigorna skreko, och sist
en stackars resande forbonde, som inkom för att
få en sup och litet värme, men som, vid Negerns
anblick, hvars kolsvarta ansigte och hvita tänder
den sprakande elden upplyste, genast retirerade,
utan både sup och värme, fortsatte sin resa, läsande
en bit af Fader Vår, tills han afbröts af hjulets
totala nederlag i en stor rännsten, då han i stäl-
let började sjunga ur en annan ton, förebrående
den "*lede svarte*," hvilken han sett i källarmästa-
rens kök, allt det onda, som hände honom.

Men vi lemna gerna så väl den förhexade bonden som frun, barnen och alla pigorna, ja, till och med den svarta Pereira, för att se, huru det står till i de väl upplysta, väl uppeldade rummen, som nu intogos af de båda unga resande.

Den sorgklädde hade kastat sig på en soffa. Med en näsduk strök handet rika, glänsande, mörka håret åt sidan. Hans stora mörkblå ögon voro medvetslöst häftade på ett hörn af taket. Den fina munnen rörde sig sagta och utan ändamål. Hela hans ställning och utseende vittnade om djupa och mångfaldiga tankar, som gjorde honom alldeles otillgänglig för allt hvad som omgaf honom.

Den andra, som först hoppade ur vagnen, stod orörlig i ett fenster ut åt gatan, och hans ställning utvisade, att han noga betraktade något föremål i huset midt öfver, der ljus syntes i ett par fenster. När detta varat en fjerdedels timma, sade den sorgklädde:

— Jag har då sett gå till ända den sista dagen af min treåriga resa, och det blir då den första natt på tre år, som jag skall sofva inom mitt fäderneslands hägn. Jag kan icke reda alla de känslor, som bemäktiga sig mig, när jag återser dessa rum. Om ett par dagar är det jemna tre år, sedan vi här togo vårt första nattquarter, när vi anträdde denna oförgätliga färd.

— O, eja, kunde vi trollo oss åter till den dagen! —

sade halfhögt den andra, dock utan att vända sig ifrån fenstret.

Den sorgkläddade fortfor, som hade han icke hört dessa ord:

— Jag glömmer aldrig den längtan, den trängtan, den törsten jag hade efter södern och dess skatter, som en rik inbildning utsmyckat ändå tusende gånger härligare, än de i verkligheten voro. Omöjligheten att, så länge min fader ännu lefde, kunna tänka på denna resa gaf den ännu en ny retelse. Jag tror, att galenskap slutligen blifvit en följd, om någon händelse satt en evig gräns för detta outsläckliga begär. — Och nu! — Nu är det mättadt! — Och jag! — Är jag väl lyckligare för det? — Vi hafva ju ända till råga fått uppfyllt allt, hvad de djerfvaste önskningar kunde planlägga: en tour i det härliga England, der allt sågs, som borde ses; — en vinter i trollverlden Paris; — en vår i det leende södra Frankrike; — en båtfärd upp efter hela den tjusande Rhenfloden; — promenader genom det romantiska Schweiz. — Vi hafva bestigit Mont Blanc; vi hafva låtit den beundransvärda Simplons-vägen för oss vara den Bifrost, som förde till det arkadiska Italien. Ett helt år der har gjort oss förtroliga med alla dess natur- och konst-under. Milano, Florens, Venedig, Genua, Rom och Neapel hafva för oss öppnat alla sina skatter. Jag har med Titan i

hand gungat öfver Lago Maggiore till Isola Bella. Jag har bestigit alla dess terrasser. Sjelfva Vesuvius bestod oss en liten representation. Jag har sett Ischia, jag har sett allt hvad som kunde ses, men ingen Liana, ingen Idoine, ingen verklig lycka, bara ögonblickliga njutningar.

— Du glömmes, — sade den andre, alltid vänd åt fenstret — du glömmes vår tjusande resa igenom Tyskland, vårt guda-vistande i Wien, och kronan af allt, — tillade han kyssande på fingrarna — vår sejour vid Carlsbad i år!

— Hvad du är lycklig, — återtog den sorgklädde — som hemför alla dessa utsägligen ljufva och hjertfylkande minnen! — Men hvad i all världen betraktar du der så begärligt?

— En gudaskön flicka i huset midt emot. Nu spelar hon gitarre, nyss läste hon, och *nu* — *just nu* blickar hon upp på den milda Luna.

— Och detta allt publikt, det vill säga för öppen rullgadin? — frågade den sorgklädde.

— Ack, derpå tänker icke den tjuserskan!

— Ack, hvad du är lättrogen och lättörd!

— Ja; men kom bara och se henne!

— Ja; men jag har ju sett alla dina sköna i hvar stad, vid hvar station, härifrån till Neapel, ifrån Neapel och hit.

— Ja; men detta är den skönaste.

— Nej; men detta är den sista, säg heldre! Jag

undrar, i huru många tusende delar ditt qvicksilfverlika hjerta kunde delas.

— I millioner; men det kan äfven, likasom qvicksilfret, smälta ihopa till ett.

— Det betviflar jag. — svarade skrattande den sorgklädde — Kom nu, kära Edward! Lemna nu din läsande, sjungande, Luna blickande sköna och kom fram till denna nordiskt sköna brasa och säg mig litet af dina känslor vid detta beträdande af fädernejorden och födelseprovinsen!

— Mina känslor! — svarade Edward — Ja, dem ville jag gerna skänka till någon känslsammlare, dels för den rara sorten, dels för att vara utaf med dem. — Under tiden hade Edward liknöjd gått från fenstret, tagit tvänne stolar och makligt etablerat sig på dem vid den smattrande brasan.

— Att du, broder Waldemar, — började han, då han kommit i god ordning — att du känner glädje af att åter vara i ditt land, och om några timmar under eget tak i din härliga fäderneborg, se, derpå vill jag icke undra. Din längtan ut till "det sköna — leende i dalar gröna — söder ut — och söder ut!" var dessutom för häftig, att icke din hemlängtan skulle blifva detsamma. Du har ock, neka det icke, letat efter dina *idealor* af lycka, af qvinnlig fullkomlighet, af natur- och konstproducter utan alla fel, och af — Gud vet icke allt. Du har icke funnit något af allt detta. Jag åter,

som ingenting sökt, jag har funnit fröjd och glädje och salighet öfver allt. Dessa trenne åren hafva varit en skön dröm, ur hvilken jag i går morse vid Vinga-sund vaknade. — Nu står jag ju här, samma arma djefvul som för tre år sedan: Fändrik utan lön. Inom regementet har man gått min näsa förbi. Icke förr, än nu har jag känt någon harm deröfver; men nu kommer den på en gång. — Att vid tjugofem år hvarken ega något eller vara något, är harmligt, och det är ju händelsen med mig, som af min multnade fader (Gud fröjde själen!) aldrig ärft mera än mitt ärliga, goda namn och af min saliga moder mitt glada muntra lynne. Du måste dock medgifva, att *jag*, mer än *du*, bör sakna denna Elyseiska resa, och att jag hädanefter i mitt land hvarken *kan* eller *vill*, hvad du säkert tillbjuder mig, nämligen lefva, äta, dricka, njuta af lifvet på tusen manér — och detta allt på din bekostnad.

Den sorgklädde ville svara; men hans vänsprång upp ifrån sin beqväma ställning, lade sin hand på den sorgkläddes mun och återtog: — Nej, icke ett ord derom! Jag svär vid himmelen och hans magter och vid allt det tjusande, som mött oss under vår resa, jag svär att icke här i mitt land begagna mig af all din godhet. Jag svär det af tusende orsaker, och en bland dem är, att jag nu kan få beklaga mig för dig, så mycket och

så ofta jag vill, öfver alla de motgångar, som tro-
ligen komma att möta mig, så fort jag satt foten
inom mitt ärade, men förb.. ledsamma fäder-
nesland.

Waldemar smålog och ville tala om, huru
hvars och ens motgångar endast kunde beräknas
efter hvars och ens olika sätt att med knot eller
undergifvenhet taga emot ett oundvikligt ödes-
stöt; men Edward gaf honom ingen ro, utan bör-
jade genast draga upp en taffla öfver sin totala
medellöshet — öfver huru hans gamla creditorer
nu å nyo skulle börja att leta upp honom — huru
ledsamt det skulle blifva att åter krypa in i tjenst-
göring vid ett landtregemente — höra de eviga
och samma tradorna om löneförhöjningar, ac-
cordsregleringar, boställsuppskattningar, tour och
befordringar — huru fort det gått för *den*, huru
långsamt för *den* — börja att studera i det af
Morpheus sjelf författade reglementet, icke kunna
låta bli att titta i den odrägliga rangrullan, icke
kunna motstå en släng af gallfeber, hvar gång han
såg jemnåriga, och dem som voro lika gamla i
tjensten som han, vara långt före honom — vidare
taga emot expedition inom compagniet, få snubbor
vid minsta försummelse, få bedja om lof för att
resa en half mil, göra uppvaktning hos chef, ma-
jorer och capitainer etc. — vidare få skrapor, om man
glömt att sätta prick på *i*, om skraddaren haft

dålig tråd, så att en knapp gått ur, om man nyttjar glasögon, när man icke ser med sina egna, och rem i mössan, när hon annars skulle blåsa utaf o. s. v. — få exercera recruter och beväring, skrika sig hes, springa sig andlös, hafva ro hvarken natt eller dag — vara bara en kropp, som ingen själ behöfver, som ingen själ får hafva en gång, långt mindre någon villja, något hjerta, någon tanka eller något eget förnuft, m. fl. himmelskriande olyckor, som han nu påstod skulle möta honom, så fort han beträdt fädernejorden.

Waldemar hade väl skrattat ibland; men, när Edward talat sig hes, sade hans vän allvarligt: — Om du med denna motvillja och detta förakt går dina sjelfvalda pligter till möte, så skall det evigt ångra mig, att jag erbjöd dig göra migsällskap på denna resa, som — jag fruktar det — gifvit dig denna afsmak för allvarliga sysselsättningar och uppfyllandet af ett värf, det må nu sedan vara ledsamt eller roligt, motbjudande eller enligt våra böjelser. Denna klagan passar bra litet för mannen, hvars första och nödvändigaste pligt dock är att öfvervianna sina passioner, äfven när dessa äro så små som maklighet, egensinne och begär efter dagliga nöjen.

— Ja, så kan du tala, — svarade Edward — du, som jag rättnu börjar tro icke eger några passioner; så väl kan du nedtysta dem.

— Jag! — återtog Waldemar med yttersta liflighet — Jag, inga passioner?

Han började, efter en kort paus, hjertligen skratta och frågade Edward, hvad *eld* han trodde det var, som så ofta antände hela hans varelse.

— Är jag icke sinnad ibland — sade han — att med ett enda dråpslag tillintetgöra denna arma, usla, dumma Pereira, som jag till min olycka drog ur vågorna på reddan vid Marseille, på det hans *eviga* tacksamhet skall tvinga mig att *evigt* plågas af hans många dumheter; ja, är icke jag ibland mer frestad af vrede, af otålighet och af mina uppbrusande sinnen, än man har rätt att vara?

— Ja; — svarade Edward — men med allt detta får dock Pereira knappt ett hårdt ord, och som en verklig Trappist, åtminstone i vissa fall, har du väl gjort hela denna resa. Tusende gånger har jag beundrat dig, men icke två gånger kunnat följa ditt exempel.

— Aek, du dåre! — sade Waldemar — Du är icke hälften så oförnuftig och lättsinnig som du talar till, du är bättre än du sjelf vet, och nästan vill vara; men, skola vi fortfara att vara vänner, så — —

Här afbrötos de båda vännerna af Pereira, som, äntligen omcostumerad, kom upp med några bref, hvilka han hemtat på stadens postcontor, icke utan att väcka en liten rysning hos den gam-

la postdirecteuren och den unga postskrifvaren, ty vi Nordboer hafva för liten vana vid dessa Li-niens svarta barn, att de icke i första påseendet skulle göra ett vidrigt intryck på oss.

— En voila pour Mr. le Comte! — sade han och räckte Waldemar några bref — Et en voila rien du tout pour vous! — tillade han, vändande sig till Edward, som, ond om han fått bref, ond för att han inga fick, nödvändigt skulle hafva ett mål för sin vrede och nu utropade till den arma Negern: — Tala Svenska, din svarta hund! Jag har ju sagt dig, att du nu är i Sverige, och att *l'Ogre te coupera les oreilles*, om du talar annan rotväliska.

— Ah, Sancta Maria! — svarade Pereira — Moi väl veta, vara i Sveri' ou Lapplande, je ne sais pas lequel; men Pereira veta äfven, att, bara af tack pour Mr. le Comte Pereira, vara i så fasligt land.

— Hvad är det då, som är så fasligt? — frågade Edward, som ville undvika egna tankar och därför gerna skratta åt Negerns dumheter.

— Oh Sancta Maria och alla helgon på jord!
— återtog Pereira — Mr. le Baron skola se la bas: frun onda, fasli onda — piga rädda, fasli rädda och otäckement ful och fasli — och ingen vin, ingen vin! —

— Va te coucher, mon pauvre! — sade Waldemar och gjorde slut på hans klagan. Sedan Pereira

utgått, räckte han handen till Edward, som vid mulet lynne höll på som bäst att bita sönder sin käpp.

— Vi äro ju vänner, Edward! — sade han — Du förtycker väl icke min upprigtighet, och du nekar mig väl icke, om jag ber dig, som en vänskapstjenst, att följa mig hem till Vestansjö och stadna der, så länge du det för din tjänst kan? — Jag ryser för dessa första dagar. Min mor är ännu icke begrafven. Emedan man väntade mig så snart, har man skjutit upp det, och denna sorgliga förrättning blir mitt första inträde i mitt öde hus, der jag så nyss såg fader, moder och vänner! — Men icke må jag nu sjelf börja klaga. Naturens gång må man icke knota öfver, och sälla äro de, som slumra lugnt under grifternas, när de somnat rika på dygder och fattiga på samvetsqual.

CAP. 2.

BEGRAFNINGEN.

Le corbeau ne vole que le jour,

Le hibou ne vole que la nuit,

Le cygne vole la nuit et le jour.

Victor Hugo.

På det gamla Vestansjö rådde en hemsk och

högtidlig tystnad. Begravningsdagen var nu inne. Den sista vagnen af en stor och långlikprocession tågade sagta ut genom borggårdens hvalf. Uppe i det gamla ståtliga förmaket voro stolar och bord, speglar och portraiter, allt öfverkläddt med Holländsk, fin damast, inväfd med grefliga L—iska vapnet. En ring af svart klädda äldre fruntimmer garnerade rummet. De sutto tysta, suckande, smuttande på Rhenskt vin, knaprande på confect med kimiröksarabesquer samt hviskande, talande om den saliga döda fruns stora och många, och nu ändtligen medgifna, alla förtjenster och dygder. Jungfrur och betjenter trippade djupt sorgklädda omkring i matsalen. Vårdinnor och värdar gåfvo tysta, men bestämda, anordningar. Alla tjenare voro grätögda. Alla underhafvande och fattiga i hela nejden hade följt tåget till grafven. Deras tårar voro ett skönt äminnelsetal öfver den döda.

Blek och skön, som en sörjande Baldersbild, stod Waldemar, med hufvudet lutadt mot bröstet, vid den öppna grafven. Vid hans sida syntes en vördnadsvärd äldre prestman med silfverlockar och tårfulla ögon. Den förträffliga Pastor O. för rättade sitt kall med detta lugn, denna högtidlighet, som tillkännagaf, huru långt öfver jorden han ansåg den dödas rena, obefläckade själ nu vara,

och huru tryggt han derom kunde försäkra alla den aflidnas många vänner och anhöriga.

Ibland de längre bort stående åskådarne såg man Edward, mer tankfull än just sorgslig, och längst bort ibland hopen såg man en smärt, svartklädd gestalt, höljd i en tät, svart slöja. Hon stod länge tyst och orörlig; men, när jordfästningen var ändad, och folket började röra sig för att inträda i kyrkan, då såg man henne sagta nalkas grafven, vid dess förbigående framtaga en stor knippa lefvande blommor, hvilka hon med en liten svanhvit hand hastigt strödde öfver den i djupet ned-sänkta kistan, och sedan försvinna bland mängden. Detta gick så fort, att endast ganska få det märkte; men, när tåget sagta rörde sig förbi grafven, sågo alla de friska törnrosor, levkojer och neglikor, som lågo på den svarta kistan och sällsamt afbröto emot den tunga mörka Decemberluften samt de då och då flygande snöflingorna, hvilka nogsamt påminde om, att vintern nära nog var för handen.

Den sorgliga dagen hade äntligen äfven fått ett slut. De mesta af begravningsgästerna voro resta, och de andra hade i god tid uppletat sina sofrum.

Waldemar gick långsamt fram och åter i det långa galeriet, der redan alla ljus voro släck-

ta, och som nu endast upplystes af fullmånen, hvilken då och då gjorde sig rum mellan de tjocka snömolnen och tittade in genom de små gammaldags rutorna. Han hade vandrat några gånger upp och ned, då han hörde hastiga, raska steg på det mörkröda stengolfvet, och snart genljöd hans namn, ehuru sagta uttaladt, i det echorika, stora, höghvälfda rummet.

— Hvem kallar mig? — frågade Waldemar, som för det starka genljudet icke igenkände rösten. Men just då upplyste en månstråle Edwards nästan alltid glada och muntrande anlete, och de båda ynglingarne började nu sagta att arm i arm vandra upp och ned i detta dertill så passande rum. Sju voro de höga, alla i en rad belägna fönstren, och gent emot dem voro äfven sju stora mörka speglar, i samma hvälfda form som fönstren, och mellan hvar spegel höga framstående par af pelare, som uppburo en lång, smalläktare högt uppe vid taket, just der detta började att hvälfva sig. De båda ynglingarne hade en stund vandrat alldeles tysta; men detta blef snart Edward för tungt, och han började, nästan i sin vanliga muntra ton, hvilken han dock, för genljudet, något sänkte:

— Jag har letat efter dig öfver allt i hela huset, allt sedan jag hjälpte att bepelsa och i hennes vagu inpacka din tante S. och dina rätt täcka consiner.

Slutligen sade mig någon af betjeningen, som dock icke tycktes hafva stor lust att sjelf gå hit: "att Nädig Grefven troligen vore i stora galeriet" — och derföre ser du mig nu här, för att litet trösta dig efter denna ängsliga dag.

Waldemar smålog, tryckte vännens hand, men fortfor att tiga.

— Här är ganska hemskt och dito kallt. — återtog Edward efter en liten tystnad — Hu! Jag känner mig verkligen sämre till mods nu, än vid alla de vådliga tillfällen under vår resa, då vi både hade banditer och giftblandare att befara. — Icke *vi*, utan *du*, — svarade Waldemar, småleende — ty jag chasserade sällan på *les brisées dei Signori*.

— Gud vare lof, att du fått ditt mål igen! — svarade Edward — Nu måste du äfvensäga mig, hvem den svarta sylphiden var, som kastade blommor med en verklig ängla-hand ned på din saliga fru moder och sedan försvann som en ande, utan att det blef mig möjligt att få reda på henne.

— Ja, min goda Edward, — sade Waldemar, nästan skrattande — när du icke kunde spana upp henne, huru skulle det då hafva lyckats mig, äfven om jag försökt? Men det gjorde jag likväl icke, ej en gång frågade efter henne, ehuru jag icke kan neka, att hon för ett ögonblick drog till sig min uppmärksamhet, och att jag sedan flera

gänger sett den lätta gestalten för min inbildnings ögon.

— Det hela af detta äfventyr var föga Svenskt, anmärkte Edward.

— Det hade då ett obeskrifligt värde för dig? — genmälte Waldemar.

— Ja, ett oändligt; — svarade Edward med sin vanliga, glada röst — och hela gestalten föreföll mig som en andesyn, hvilken jag just tycker denna stunden och detta stället i ditt hemska slott bjuder mig att besvärja fram. — Kom fram, sköna ande! — sade han ännu litet högre.

De båda ynglingarne gingo just nu förbi en af pelarna, och, i samma ögonblick som Edward utropade sin besvärjelse, föll något litet svart, helt lätt, nedifrån läktaren framför de båda vännerna, och just på den fläck af golvet, som månen i detta ögonblick klart upplyste. Edwards första känsla var att fatta i det lilla svarta föremålet, Waldemars åter att kasta en hastig blick upp åt läktaren, från hvilken det tydligen kom.

— Der försvann en mörk skepnad — sade Waldemar, på samma gång som Edward utropade:

— Hvad! En liten svart fruntimmers silkesvante, och den alldeles varm! — Detta är på min ära förtjusande! — Vive la Suède! — Här hända händelser, ja, till och med de, som äro underbara!

Waldemar skämtade äfven litet öfver deras äfventyr, och de båda ynglingarne gingo till hvila, hvar och en med sin tanka om saken.

CAP. 3.

UPPTÄCKTEN.

*Ich lebe, sie zu lieben — Amor gebe,
Dass sie mich liebt, damit ich lebe!*

Haug.

Dagen efter begrafningen aftågade äfven de sista bland gästerna hos den unga grefven. Den saliga döda hade till Waldemar efterlemnadt några bref och dispositioner, skrifna under hennes sista sjukdom. De voro förvarade i ett schatull; men i en särskild skrifvelse var tecknad den önskan, att han först efter begrafningen, och sedan det blef lugnt och tyst i hans hus, skulle bryta och genomläsa dem. Undergifvenhet för den förträffliga moderns villja gjorde, att han tills nu uppskjutit detta sorgliga göromål; men nu tyckte han sig icke dertill se något hinder, utan, sedan han gifvit Edward de nyss ankomna tidningarna, gick han, ensam, med en viss känsla af vemod, saknad och en liten blandning af hemsckhet, in i den saliga dödas egen sängkammare, der han föruticke varit sedan sin hemkomst. Allt var der nu som

förr, ingenting borta, ingenting nytt, utom Waldemars eget portrait, härligt måladt af en skicklig Pariser konstnär, med denna glada, lifliga, naturliga och icke högtidliga uppsyn, som äro de Fransyska portrakterna så egna. Det hängde öfver den lilla gröna sammetssoffan, och så placeradt, att det ifrån den stora paulunen i alcoven väl kunde ses. En liten grön taftsgardin var sorgfälligt dragen för detsamma. För resten var alltså som fordomdags. På bordet framför soffan var ju snusdosan, ringklockan, Bibeln, ett glas med friska blommor, glasögonen, stickstrumpan, almanachan, eau de lavende-flaskan och pull-asken, hvilken så ofta öppnats af de älskade händerna — som nu voro kalla — i Waldemars barndom och för hans räkning.

Waldemar hade ända hittills återhållit sina tårar; men nu var han ensam, nu var han åter barnet, gossen, som så lifligt tänkte sig tillbaka den goda, förklarade modern. Sagta tårar föllo ur de sköna ögonen ned på den manliga kinden; men med den fina Hollandslärftsnäduken, som äfven låg på bordet, borttorkade han dem snart och började se sig om efter schatullet, som innehöll de omnämnda breffven. Han kom snart öfver det; men huru stor blef icke hans harm, då han fann det läst med ett af dessa hänglås, hvilkas ringar, försedda med bokstäfver, kunna vridas på många

tusende sätt, innan man kan finna det rätta! Han försökte väl hundrade olika ord med fyra bokstäfver (ty ringarne voro blott fyra), men omöjligt; låset var och förblef läst. — Otålig vorden, ringde han på en gammal betjent samt bad honom skaffa sig tång och hammare och skrufmejsel, till att försöka få upp gångjernen. Betjenten lydde väl; men, när hans herre just skulle börja att, emot sin villja, bryta på det gamla zirliga och väl arbetade schatullet, sade den gamla betjenten hastigt:

— Vänta, nådig Grefve! Kanske Mamsell Lydia kan veta, huru det öppnas.

— Hvem är Mamsell Lydia?

— Det vet visst icke jag eller någon annan här i huset.

— Hvar är hon?

— Uppe på sina rum.

— Hvar äro de?

— På östra sidan.

— Hvad gör hon der?

— Det vet visst ingen.

— Hur' har hon kommit dit?

— Det vet jag visst icke.

— Men när kom hon då dit? — frågade Waldemar med mer än vanlig hetta.

— För två år sedan, när nådig Grefvinnan var i

Norrland hos Presidentens, då hade hon Mamsell med sig, när hon kom hem.

— Hvad heter hon mer än Lydia?

— Det vet jag visst icke.

— Är hon ung eller gammal?

— Gudbevars, helt ung! — svarade betjenten, och Waldemar mumlade sagta för sig sjelf:

— Besynnerligt! Och ingen har talat ett ord om denna min gäst, som kunnat förblifva det i all evighet, mig ovetande.

Efter en liten paus sade han till betjenten:

— Nå väl, efter du vet så *litet*, och Mamsell Lydia tyckes veta så *mycket*, så gå upp till henne och fråga, om hon vet, huru detta lås tagges upp.

Betjenten gick, och Waldemar väntade med en besynnerlig otålighet hans återkomst. Den uteblef icke länge.

— Mamsell Lydia — sade betjenten — bad att på ett ögonblick få låna schatullet, så skall det genast bli öppadt.

— Helsa Mamsell Lydia, — sade Waldemar, nästan ond — att det icke kan falla mig in, att till *någon*, ehö det vara må, skicka min mors schatull för att låta öppnas, utan att, om Mamsell icke vill vara så god och stiga ned för att göra det, måste jag bära det upp till henne sjelf.

När betjenten var afgången med detta upp-

drag, började Waldemars hjerta underligt att slå. Han väntade, han visste icke hvad, och, ju längre betjenten uteblef, dess högre steg hans otålighet och nyfikenhet. Ändtligen hör han steg; men de tyckas icke höra till någon Mamsell Lydia, eller ock gick Mamsell Lydia som en dragon.

Betjenten inkom åter ensam, och, då Waldemars otålighet var nära att utbrista, öfverlemnade honom betjenten en liten zirlig billet, väl förseglad, och i hvilken han läste följande ord, skrifna med en vacker, flytande, ung handstil:

"Ordet är *Svea* med hvarannan bokstaf stor och liten."

— Godt! sade Waldemar, och betjenten gick.

Låset gick nu genast upp, och några bref, alla ställda till Waldemar, var det enda, som fanns i schatullet. Alla voro de förseglade. N:o 1 skulle brytas först, dernäst N:o 2 o. s. v. Waldemar lydde blindt. Sigillet på N:o 1 brast nu, och han läste följande:

"Min älskade son, min dyra Waldemar!

"När dina ögon falla på dessa rader, äro minna för evigt slutna; men min ande sväfvande må hända omkring dig. Vid detta osynliga kringsväfvande besvär jag dig att i en sak, som mycket ligger mig om hjertat, uppfylla min önskan. God och lydig, som du alltid det varit, vet jag:

Vännerna, I,

2.

"att du icke nekar mig: Under mitt tak, eller
 "rättare sagdt, nu under ditt tak, lefver en varel-
 "se, som på jorden endast eger dig till stöd. Blif
 "det, men lofva äfven att aldrig söka utforska, hvem
 "hon är, hvarifrån hon är kommen, eller ens tvin-
 "ga henne att visa sig för dig, om det icke är
 "hennes fulla villja! Jag behöfver icke bedja min
 "ädra Waldemar värda hennes värlösa tillstånd
 "och endast anse henne som en osynlig syster,
 "hvars önsknigar, om hon någonsin skulle hafva
 "några, du ärar din moders minne med att upp-
 "fylla.

"Farväl, min älskade Waldemar!"

De andra breffven innehöllo några mindre upp-
 drag till Waldemar; men det sista af dem skulle
 först brytas på hans egen bröllopsdag. Walde-
 mar, lydig den osynliga moderns befallning, bröt
 det icke, utan lade det, tillika med de andra, å-
 ter i schatullet, bifogade dertill den lilla billeten
 ifrån "M:lle Lydia", vred för låset och började
 sedan vandra upp och ned i rummet.

— Sällsamt! — tänkte han — Jag trodde mig fin-
 na ibland min moders papper föreskrifter för min
 lefnadsbana, för min framtid, för behandlandet af
 min förmögenhet m. m., och jag finner endast den-
 na högst besynnerliga begäran, att jag skall i mitt
 hus hysa en ung osynlig flicka, hvars namn jag
 icke en gång får veta!

Waldemar föresatte sig dock att bokstafligen följa denna begäran, och till det ändamålet beslöt han att icke en gång meddela Edward hela denna händelse, på det denna hemlighetsfulla Lydia så mycket mindre skulle blifva störd i sin ensamhet.

Men detta var ganska fruktlöst, ty, när Waldemar utkom ifrån den saligas sängkammare, mötte han Edward i kort galopp och andan i halsen, utropande med förtjusning:

— Min bror, ditt slott är gudomligt! En féeverld, ett tillhåll för sköna andar, med himmelska behag, men i ganska jordiska former! Hör, hvilket äfventyr som mött mig, öfversälle: Jag har funnit egarinnan till den lilla silkesvanten, som jag, i parentes sagdt, burit på hjertat, allt sedan den upphittades; jag har ändtligen funnit mitt flygtiga hjertas eviga herrskariinna; med ett ord, jag har, uppe i den obebodda remnande delen af ditt slott, funnit en ängel, skön som en ros och med en röst à la Sonntag, à la Malibran, à la Heinefetter, à la — —

— Nej, för all del — bad Waldemar litet förtretad — håll upp med dina liknelser och kom till verkligheten! *Huru* och *hvar* har du sett detta under?

Edward hemtade andan och berättade nu:

— När du ingick för att läsa din saliga moders

testamentariska dispositioner, gaf du mig dagens tidningar; men de voro, sanningen att säga, så led-samma, att de höllo mig icke en quart's timma vaken. Amsagor om apor och prinsar och prinsessor, som förvandlades till tamarinder etc. Berättelser om en Dalkulla, som förvred hjernan på män och qvinnor i vår härliga hufvudstad m. m.; med ett ord, jag kastade dem snart å sido och började göra en visitation i ditt slott, som jag nu, mer än någonsin, afundas dig. Jag nekar icke, att ej den svarta sylphen vid grafven och vantens egarinna ofta spökade för min inbildning; men icke hoppades jag att återfinna henne här, ty, sanningen att säga, trodde jag dock, att de båda voro några incognito spectateurer vid begrafningen. Men dömm nu sjelf om min förundran: Jag vandrade trappa upp, trappa ned, jag gick igenom salar och corridorer och hundrade smygvägar, tills jag slutligen kom upp i tredje våningen, på den der östra sidan. I en hast får jag höra en liten hund, som skäller; jag följer ljudet och får slutligen se en dörr, inom hvilken jag förmodar att hunden är instängd; men, kommen nära denna dörr, hör jag en fruntimmersröst, som lockande ropar: "Fidelio, Fidelio, fy, inte skälla så fult, utan gå och ligg 'snällt på sin dyna!" Men, då Fidelio skällde allt jemut, sade hon: "Nå väl, du skall slippa ut, så 'slipper jag höra dig." Jag drog mig djupt in i

en mörk niche bredvid dörren, hvilken strax öppnades, och en underskön flicka i djup sorgdrägt visade mig ungefär en hel minut sin vackra profil, under det hon utsläppte en liten mjellhvit pudel, som genast rusade längs efter corridoren, troligen för att söka mig: Flickan stängde snart dörren. Jag hade förblifvit alldeles osedd, och, som min nyfikenhet nu var drifven till sin höjd, vågade jag mig fram till dörren och försökte, om icke ett blidt nyckelhål kunde återgifva mina ögon denna sköna syn. Lyckan tycktes förfölja mig under detta äfventyr, ty jag fann verkligen, hvad jag sökte, och, som nyckelhålet var temligen stort, såg jag ett elegant meubleradt rum, i hvilket min huldgudinna gick upp och ned, hållande en luta i famnen, på hvilken hon med verklig mästarehand preludierade. Döm nu sjelf om min förtjusning, när min favorit-bit, Alice's romance ur Robert le Diable, ljuder ifrån hennes läppar, men med en röst — en röst — —

— Ja — svarade Waldemar, skrattande — jag vet, alldeles à la Malibran, à la Basta, à la Sonntag etc.

— Ja visst! Och hennes händer, hennes fötter, hennes ögon, hela hennes tjusande figur! Du skulle sett allt detta, och äfven ditt stenhjerta skulle hafva smält.

— Jag tviflar — sade Waldemar; men hans röst var osäker, och hans hjerta slog, han visste icke

hvarföre. Imellertid berättade han för Edward helt upprigtigt innehållet af moderns bref och tog ett heligt löfte af sin vän, att icke oroa den hemlighetsfulla flickan i hennes ensliga fristad, och att för ingen omtala hela denna händelse.

Edward lofvade väl, men bedyrade äfven, att han för evigt vore fjettrad vid den skönas fötter, att han skulle blifva galen, fick han icke någon gång se henne m. m., hvaraf Waldemar dock icke lade ett enda ord på hjertat, emedan han hört så många dylika försäkringar och exclamationer af den goda Edward.

CAP. 4.

JULOTTAN.

Afin de rendre plus frappant le caractère de son brave et généreux Scandinave, l'auteur lui a opposé, comme contraste, la chevalerie du Midi, sur laquelle il pretend établir sa supériorité.

Walter Scott.

Du Merveilleux dans le roman.

Tiden framgick imellertid. Edward gjorde en kort uppvaktning hos sin chef och hemkom med tusende galenskaper i hufvud och mun, åt hvilka Waldemar, emot sin villja och föresats, måste skrat-

ta. Edward hade just aldrig varit någon favorit hos regementschefen, som var en äldre man, butter och allvarsam, och hans långa treåriga bortovaro, sammanlagd med hans utländska klädsel, hans fullkomliga okunnighet om allt, hvad som timat inom regementet på dessa tre år, och hans satiriska blickar gjorde den redliga, men föga nyhetsälskande gamla öfversten honom föga bevågen.

— Torrt och litet vresigt hade han förkunnat Edward sin hårda dom, att nu genast emottaga och föra expedition inom compagniet, tilläggande: "Ty jag förmodar, Herr Fändriken icke ämnar bivista riksdagen på nyåret," och dessa ord sadades med något spefull ton. Nu rann en sol upp af hopp för Edward. Han hade icke tänkt på denna utväg att ännu en liten tid kunna undandraga sig sin torture, och med den snabbhet i tankar, som var honom så egen, svarade han genast:

— Ödmjukaste tjenare, Herr Öfverste! det var just min mening att utbedja mig det nödiga tillståndet att få bivista riksdagen, helst jag nu är hufvudman för familjen.

— Härlig hufvudman för en familj! — mumlade den gamla öfversten och utfärdade ganska buttert det äskade tillståndet.

Edward hade förut aldrig tänkt på riksdagen, och Waldemar föreställde honom allvarligt, huru ledsamma följderna af en dylik pojkaktighet kunde

blifva; men Edward pratade så mycket, och Waldemar höll så hjertligen utaf honom för hans många goda sidor, att han kunde aldrig blifva verkligen ond på honom, huru mycket han ock ofta ogillade hans företag och idéer.

Om "M:lle Lydia" blef sällan någon fråga mellan de båda ynglingarne. Waldemar *vilde* icke, och Edward *tordes* icke tala om henne. Han hade märkt, att detta var ett ämne, som alldeles icke behagade Waldemar. Trogen sitt löfte, gick han väl aldrig bort i den delen af slottet, som hon bebodde, eller sporde någon af tjänstfolket om henne; men ofta syntes han patrullera utanför den östra sidan, än med sin flöjt, än med sin guitarre, och då sjungande, med sin nätta piquanta röst, små Italienska Barcaroler eller Berenger's chansons eller dylikt, hvilket allt på det högsta contrasterade mot de nordiska tjutande höstvindarna och den brusande sjöns veklagn, när dess vågor brötos emot den branta klippan, på hvars höjd den gamla borgen var belägen.

Till detta hade Edward en förträffligt god tid, ty Waldemar, trogen sina pligter och föresatser, använde en stor del af dagen till att taga kännedom om sin stora förmögenhet, sin egendom och dess handhavande, sina tjänare, underhavande m. m. Hans döda fader hade varit en utomordentligt skicklig man, både i den vigtiga tjänst,

han innehade, och i skötningen af egna värf. Hans egendomar voro således satta på det aldra bästa och ändamålsenligaste skötningssätt. Hans största och förnämsta regel hade varit, att i landthushållning, som i allt annat, aldrig följa en princip, emedan den var gammal och häfdvunnen, eller en annan, emedan den var nybakad och nymodig, utan noga pröfva, och taga det bästa. Hans egendomar voro således hvarken ett experimentalfält eller ett gammalt urverk, uppdraget på tretio-talet, utan ett mönster af ordning, ändamålsenliga förbättringar, planmessiga företag och nyttiga inrättningar.

En god och rättvis herre skapar omkring sig trogna, dugliga och tillgifna tjenare. Detta hade äfven varit händelsen med Waldemars föräldrar.

Inspectorer, ladufogdar, bokhållare, hushållerskor, kuskar, dejor, alla voro, så kalladt, *gamla i gården*, eller födda och uppfödda på stället.

Waldemar hade således icke den ledsamma förrättningen att behöfva sätta allt i stånd, afskaffa gamla inrotade vanor, afdanka det gamla tjenstefolket, utdela skrapor och förebråelser, vara sträng och hård för att åter få ordning, flit och afkastning. Allt detta, som så många egendomsherrar i hans förhållanden måste börja sin husfaderliga bana med, allt detta slapp Waldemar. Han hade endast sjelf behof af att rätt uppfatta och få något begrepp om alla dessa saker och ting,

hvilka redan voro i så god ordning, som man kunde önska. Att vinna dessa egenskaper blef nu Waldemars ifriga bemödande, och, aldrig uppoffrande sin pligt för maklighet eller nöjen, tillbragte han större delen af dagen i magaziner, på logar m. m., gjorde sig underrättad om de underhafvandes tillstånd och de fattigas vård, gjorde väl tjugo besök om dagen i det ståtliga stallet, några färre i ladugården, samt red med inspectoren omkring i skog och mark.

Någon gång var väl Edward honom följaktig, men ledsnade merändels genast, hvilket ingen må honom förtycka. Äfven Waldemar fann, att detta lif i längden skulle plåga honom oändligen; men ingen kunde det märka, och sjelfva Edward trodde verkligen, att Waldemar var på vägen att blifva en den aldra ifrigaste landthushållare i hela Göta rike. Men Waldemar var i denna sak, som i allt annat, uthärdig och ville gå till grund dermed, icke för att sedan helt och hållet egna sig deråt, men för att kunna förstå och bedöma äfven detta. Det blef således endast aftnarna, som de båda vännerna, ännu på gammalt manér, egnade åt lifliga samtal om sin resa och andra ämnen, samt till läsning af hvarjehanda och till uppgörandet af planer, dels för den kommande vintern, dels för den kommande framtiden.

De båda ynglingarne bebodde samma rum,

och en morgon i slutet af December, just som Pereira skulle komma in för att elda åt dem, kom han i det stället springande, gapskrattande, snöig öfver öronen och med hela vedbäraren full af snö i stället för ved. Waldemar vaknade just och gnuggade ögonen, med förundran öfver detta tilltag; men Pereira började genast:

— Ah, Mr. le Comte! Ah, Mr. le Baron! la jolie chose qui tombe du ciel! Blanche comme de la neige!

— Tala Svenska, din dumma hund! — ropade Edward, förargad att blifva väckt af den kalla snö, som Pereira med fulla händer strödde öfver golvet, ropande:

— Det vara socker — det vara mjöl — det vara krita — kunna baka kaka — en faire de la porcellaine — sätta i ugn — torka — ha, ha, ha, l'etrange pays que la Suède!

— Ja, ja, gör du alla de der experimenterna, — svarade Edward — men elda nu först och sopa sedan ihop all din krita, mjöl och socker, om det finns något kvar!

Waldemar skrattade hjertligt åt den alltid lika dumma Negern, men glädde sig, som hvarje yngling i norden, åt att få snö, att få åka på släda och dylika nordiska nöjen, som han nu i trenne hela år saknat.

De båda vännerna voro snart på fötter och

neri i stallet, och de sågo med förnöjelse, huru den arma Percira, i glädjeruset öfver: "*la pluie blanche, mais un peu froide*", rullade sig deruti under gälla gapskratt.

De båda unga männerna gjorde nu några besök i det närmaste grannskapet, och resultatet af deras aftonplaner blef: att de, när Julen vore väl förbi, skulle tillsammans resa upp till Stockholm, Waldemar för att verkligen bivista riksdagen, och Edward för att ännu några veckor uppskjuta sitt lidande.

Ingen af dem nämnde någonsin Lydia, och aldrig hörde de någon tala om henne. Edward hade hennes namn oupphörligt på spetsen af tungan; men det kom dock icke längre. Waldemar åter hade den inbillade gestalten hundra gånger om dagen för sina tankar, oaktadt han lika många gånger jagade bort den.

— Julaftonen inträffade. De båda vännerna brydde sig väl icke mycket derom, ty de voro nu hvarken barn eller familjefäder, utan just i de åren, då Julen icke har särdeles värde, betraktad som ett nöje.

Men de voro unga och lifliga, de började prata om ett och annat, om hur' mången rolig Julafton de passerat under de uppvoxande åren, och slutligen föll talet äntligen en gång på den ar-

ma, ensamman, öfvergifna flickan, om hvilken de endast kände de fem bokstäfverna i förnamnet.

— Hon är dock af kött och blod, efter féeverlden gått under — sade Edward — och, om jag vore som du, om jag vore så lycklig att hafva en sådan ängel till gäst i mitt hus, jag skulle åtminstone bjuda till att skänka henne ett litet ögonblicks öfverraskning, om icke just nöje.

— Oändligen gerna; — svarade Waldemar — men under ingen förevändning vill jag störa hennes ro, som är mig helig, från den stund den anbefalldes mig af min förklarade moder.

De båda ynglingarne öfverlade länge härom. Flera planer förkastades; men ändtligen beslöts, att den gamla tjenarinnan, som brukade bära upp mat och annars passa upp "M:lle Lydia", som hon i huset kallades, denna skulle nu bära upp en liten korg med diverse småsaker till den unga flickan i hennes sjelfvalda fängelse. I korgen var ny sångmusik från Paris och Berlin, Fransyska handskar, några smärre, men vackra, lithografier, äfven Franska, Holländska hyacinth-lökar, renetter, apelsiner, vindrufvor etc., allt, med ett ord, sådant som Waldemar i mängd haft med sig hem, och som nu ändtligen kommit från Göteborg. En liten helt enkel billet låg öfverst i korgen och innehöll blott en vänlig, ja, nästan ödmjuk, begäran, att Lydia icke ville misstycka detta lap-

pri från sin värd, från sin döda väninnas enda son.

Efter en knapp fjerdedels timma återkom gamla Johanna och öfverlemnade, icke som Waldemar nästan darrande anade, korgen, utan en liten billett, i hvilken Lydia enkelt och uppriktigt tackade honom för hans godhet, nu och alltid, önskade honom all den lycka, som en så förträfflig moders son kunde förtjena, och slutade alltsammans med en artig anhållan, att en släda måtte hållas färdig för henne, den kommande morgonen, för att då resa i ottesången.

Waldemar läste. Hans hjerta slog, och hans kinder glödde; men "det märkte ingen". Edward kysste billetten, tills den gick sönder, hoppade och dansade i glädjeruset åt en tanka, som han smekte inom sig, och sade efter en liten stunds tystnad:

- Jag har äfven ämnat mig i ottesången.
- *Du!* — svarade Waldemar hastigt. — Jag hade ämnat mig dit; — tillade han litet långsammare — men nu vill jag dröja tills högmessan, öfvertygad, att jag med denna uppoffring af en icke ringa önskan gör något godt.
- Men det kan icke jag inse, — svarade Edward — utan jag reser, *hony soit qui maly pense!* Och vidare talades icke om hvarken ottesång eller Lydia. En liten anstrykning af gråhet rådde

mellan de båda ynglingarne återstoden af aftonen, och de gjorde, hvad de icke två eller tre gånger förut under hela sin bekantskap gjort: de spelade piquet, i brist af samtalsämne.

Waldemar slumrade godt den kommande morgonen. Hans rena, lugna samvete spridde den ljufvaste vallmodoft öfver hans ögon och sinnen, när Edward, tyst och smygande, steg upp, klädde sig, gick ned till stallet, gaf en trea banco till den af stallbetjenterna, som var tillsagd att köra M:ll Lydia till kyrkan, med villkor af evig tystnad, samt bytte sedan ut sina kläder mot betjentens livrée och hatt, hvilket allt passade honom förträffligt, helst de båda voro af samma längd och vext. I denna förklädnad körde Edward slädan fram till den anvisade porten, och, sedan han med yttersta otålighet väntat en tio minuter, syntes, långt bort i djupet af en gång, en liten lanternna och ett resligt fruntimmer, insvept i en lång kappa, med öfver hufvudet dragen capuchon. Hon nalkades med raska steg och satte sig utan all ceremoni i kappslädan, hvilken knappt rymde den stora tunga figuren. Edward förvånades, men sade icke ett ord, utan tyst, som en mur, lemnade han den frustande otåliga hästen lösa tömmar.

Knappt hade de likväl åkt en hundra alnar, förrän fruntimret med en grof och på god ren Vestgötska brytande röst säger:

— Ack, hvilka nya upptåg! Aldrig har jag väl förr i all min tid åkt i denna lilla eländiga slädan. Den kunde vara lagom för Mamsell Lydia, som jag hört af Johanna äfven skall till ottesången, men icke för min stora och af alla Julsyslorna uttröttade kropp.

Edward var icke sen att vända om, utan gjorde det med en sådan fart, att fimmelstängerna så när fått umgälla brådskan.

— Hvad nu, hvad nu? — utropade den gamla förträffliga hushållerskan, Fru Pundell, ty det var verklig hon. — Hvad nu, kära Hans? Hvarföre vänder han, och det så tvärt, att vi så ner legat i backen?

— Jo, — svarade Edward, med så lika röst han kunde taga med den förmenta Hans — jo, det är misstag; just denna slädan skulle skjutsa Mamsell Lydia etc.

— Hvad har han fått i munnen, kära Hans?

— Jag har ondt i tänderna.

— Kom då upp i handkammaren, när vi komma hem, så skall jag lägga på honom en Spansk fluga i nacken.

— Tackar emjukaste! — svarade Edward, och då voro de just tillbaka vid samma porten, derifrån de aftågat. Fruen krälade med möda ur slädan, och Edward tackade en huld försyn, som icke gifvit honom den utsägliga harmen att hafva kört

Fru Pundell till kyrkan; men han var nu i stor oro, att den sköna Lydia varit nere vid porten, icke funnit slädan, vändt om, icke ville fara i Julottan, — och Gud vet allt, som Edward fruktade. Men midt under dessa bekymmer ser han åter, långt bort i corridoren, en lanterna, buren af gamla Johanna, och efter henne sväfvar en fin, lätt gestalt i en lång mörk kappa, hvars capuchon äfven, till Edwards harm, aldeles dolde hennes ansigte. Sagta och utan att yttra ett ord, satte hon sig i slädan. Johanna vecklade fäll och fotsack till, och Edward lemnade lösa tömmar för andra gången. Men ack, med huru olika känslor! Han vågade icke andas, han vågade icke snudda vid de yttre vecken af Lydias kappa. Så mycken magt har kvinnlig oskuld och återhållsamhet äfven öfver den, som ofta nog trotsat båda delarna, dock sällan utan ånger och inre föresatser att icke handla så en annan gång. Detta var äfven nu händelsen. Edward ångrade redan detta pojkestreck, hvars följder nu först spöklikt framträdde för honom. Och hvad fröjd hade han af detta vågstycke? Han vågade sjelf icke tala, af fruktan att förråda sig, och Lydia var att förlikna vid en bildstod. Intet ljud, ingen blick, ingen rörelse en gång! En stråle af vrede öfver sig och alltsammans tände ett ögonblick Edwards sinne. Han var då helt nära en stor, mjuk snödrifva, och,

utan att mycket betänka sig, gjorde han ännu ett nytt upptåg: han välte sagta slädan. Men, o harm, intet ord, inte ett *aj* en gång! Edward började tro på andar, ty ett fruntimmer, som icke skriker, när det välter, det var i hans tanka ett underverk. "Tysta som Egyptens prester", kom slädpartiet åter i ordning, och ordet *tack*, när Lydia steg ur slädan vid kyrkan, var allt, hvad den staccars Edward hade för allt sitt besvär. Men detta enda ord, uttaladt med den ljufvaste, mildaste qvinnoröst, försatte dock Edward i en känsla af vemod och sällhet, hvars goda frukt blef, att han reste hem, bytte kläder med Hans till hemtningen ifrån kyrkan och ilade upp till Waldemar, som ännu endast var halfklädd. Waldemar frågade genast, hvad som händt, efter Edward kom så snart åter. Edward var blek och ville icke svara, emedan Pereira var inne; men, då denne började med: "Ah, mon Dieu! Fasli dåli matines "ici en Suède! — Icke vara dix minutes, efter Mr. "le Baron komma så snart tillbaka", etc., — då brast Edwards tålmod, och han bad Waldemar skicka ut honom.

Ensamma vordna, tego de båda ynglingarne en stund; men Waldemars frågande blickar blefvo Edward slutligen för pinsamma, och, tvingande sig att skratta, började han, icke utan någon svårighet, att berätta sitt äfventyr. Waldemar

kunde väl icke förblifva fullkomligt allvarsam, när Edward talade om sitt *qui pro quo* med den hederliga Fru Pundell; men i sitt hjerta kände sig Waldemar mer ond på Edward, än han förr någonsin varit. När Edward slutat sin berättelse, gingo de båda tysta upp och ned i rummet. Edward kände Waldemar för väl, att icke se, huru han ogillade detta upptåg; men, tvärt emot Waldemars vanliga sed, att upprigtigt och utan omsvep göra Edward uppmärksam på hans dårskaper, nu endast teg han. Detta blef slutligen odrägligt för Edward, och, alldeles som människor af ringa eftertanka pläga göra, blef han ond, just emedan han hade orätt.

— Du tyckes vara högst förtörnad; — sade han till den tigande Waldemar — men hvaruti består då egentligen mitt *crime de lèse-majesté*, när ingen skada är skedd, och hvarföre är du i denna sak mer helig än i alla andra?

Dessa ord, sagda med ett visst ironiskt leende, lockade för ett ögonblick vredens och ovilljans rodnad öfver Waldemars rena panna; men, först sedan den mäktige nedtystat denna, som han tyckte, honom ovärdiga känsla, helst emot en vän, svarade han Edward lugnt, fast och allvarligt:

— Om jag vore förtörnad, så borde du icke undra derpå, som på en gång brutit ditt löfte mot mig, att vörda min moders villja, hvad denna ar-

ma värnlösa flicka beträffar, och emot alla gästfrihetens lagar, då du förledt mitt folk med ovärdiga drickspenningar till konster och bedrägeri, hvilket de ganska väl kunna tro att jag gillar, efter du, *min vän*, är den, som föreslår dem det. Dina tanklösa ord: "*att ingen skada är skedd*", lönar knappt besvara, ty den skada, som *kan ske*, har ännu icke *hunnit* att ske, nämligen stallbentjantens sagta eller högljudda pratande om allsammans, folkets föraktliga skratt åt sin herres barnsliga upplåg (ty, ännu en gång, detta drabbas icke dig ensam) och slutligen den arma flickans bittra känsla, om din förklädnad kommer till hennes kunskap, att i ett hus, der hon troligen förr funnit vänskap, godhet och beskydd emot hvarje förnärmande, nu se sig icke en gång kunna besöka Guds hus, utan att försåt sättes för henne och hennes goda rykte, troligen hennes enda egendom. — På din beskyllning, att jag *nu* skulle vara heligare än *förr*, svarar jag alldeles intet, ty du vet lika så väl som jag, att, om jag någon gång varit nog dåraktig att *skratta* — och således i din tanka att *gilla* — dina kärleks- och fruntimmersäfventyr, så var det emedan dessa voro af helt annan natur, och föremålet sällan nog värdt, att man framstod som dess försvarare eller beskyddare. Nu har jag besvarat allt, hvad som i denna sak kan röra mig; men jag vill förtiga

den smärta, jag känner öfver att se dig hålla in-
tet i verlden heligt. Att med en berädd lögn på
pannan — och Gud vet bäst, med hvilka uppsåt i
hjärtat — villja träda in i helgedomen en Juldags
morgon — —

— Du väljer icke dina ord — sade Edward, nu
först upplågande af harm.

— Jag har icke dubbla ord för sanningen — gen-
mälde Waldemar — och mellan tvänne män, som
dertill äro vänner, trodde jag mig icke behöfva
ordval.

— *Vänner!* — sade Edward bittert — Vacker vän-
skap, som ger vika för känslan till en flicka, hvil-
ken du ännu icke sett, annat än med inbildningens
och mina ögon.

I denna beskyllning låg någonting så förne-
drande, så kränkande för den ädla, renhjärtade
Waldemar, att han icke en gång ville svara der-
på, helst i ett ögonblick, då han kände sig lågan-
de af vrede och såg, att Edward äfven var besatt
af denna orättvisans dæmon. Han skyndade ur
rümmet, ilade ned till stallet, uppletade Hans, som
ännu icke afrest till kyrkan för att hemta Mamsell
Lydia, och sade till betjenten, att, om han ännu en
gång icke bättre stod de prof, man satte honom på,
vore han ledig ur sin tjänst, och att, om ett enda
ord kom öfver hans läppar om denna morgons dum-
heter, vore han äfven sin tjänst ledig. Detta väl

uträttadt, gick han ut och spatserade i det härliga morgon-månkenet, som fröjdade alla denna Jul, gick väl en fjerdingväg, under sorgliga tankar på den unga, lättsinniga Edward, som må hända kunnat blifva så mycket, om han ifrån barndomen fått den härliga riktningen af sina idéer, att *först* tänka sig Gud och *sedan* världen, och icke, som nu var fallet, sätta världen i första rummet och Gud först i det andra, ty det var just händelsen med Edward. Han var väl icke bland dem, som med förakt eller otro anse Guds dyrkan; men "himlens angelägenheter" kommo dock alltid efter världens hos honom; och Waldemar förebrådde sig nu att icke oftare och på bättre vägar än förebråelsens sökt leda sin vän till den väg, upplyst af dygder och försakelse, som han sjelf framgick.

Nogräknad med sig sjelf, ändå långt mer än med andra, blickade han in i månens milda anlete och bad Gud, att en af dess strålar måtte tränga in i hans eget hjerta och upplysa honom, huru der stod till, och om den klarseende Edward hade så *fullkomligt* orätt eller icke, i sin förebråelse, att Waldemar, utom medlidande och välvillja, äfven emot sin villja, sina föresatser, sitt förnufts röst, dock kände en bikänsla, en ovillkorlig hjertats rörelse och blodets vallning vid blotta tankan på denna Lydia. Waldemar, van att redogöra för hvarje intryck, kunde icke förneka denna besynnerliga

känsla, men föresatte sig att, så vidt det stod i hans magt, tysta och qväfva den helt och hållet.

I alla dessa goda föresatser kom han hem, och, som tiden var inne att besöka högmessan, afreste han dit. Lugnad på alla sätt och genomträngd af detta yppersta budet i lagen, som gör en färdig att uppoffra allt för vännens förbättring och väl, hemkom Waldemar ifrån gudstjensten. Men ho kan beskrifva hans bittra känsla, när han på sitt skrifbord fann följande billet ifrån Edward och för resten icke såg minsta skymt af allt hvad som hörde honom till i deras gemensamma rum.

Edwards skrifvelse lydde så:

"Farväl, Waldemar! *Vänskapen* är en för
 "varm och liflig känsla, att trifvas här i vår isiga
 "nord. *Vänskapen* är dessutom en känsla, som ic-
 "ke får halta, om den skall ega bestånd. Du är
 "den rike, den oberoende, den af alla beundrade
 "och afundade. Du förtjenar det äfven, jag ne-
 "kar det icke; men, då jag är den arma syndaren,
 "den af hela världen beroende, den af ögonblic-
 "kets ingifvelse, mer än af ett kallt förnuft, styr-
 "da, — då ser man lätt, att *vänskapen* icke kan
 "rulla fram sin bana på så olika höga hjul. Far-
 "väl! Minnet af dig och vår treåriga sammanva-
 "ro skall vara den enda sol, som lyser mig på
 "min mörka lefnadsstig. Farväl! Lef så lycklig

"som du det förtjenar, och må du, rik på allt hvad
 "himmel och jord kan gifva, äfven en gång kalla
 "Lydia — den enda qvinna jag *verkligt* älskat —
 "för din! Ännu en gång, farväl!"

Waldemar studsade vid Edwards första farväl, och en tår af smärta och saknad letade sig väg till hans manliga öga, när han kom till det sista.

— Vi äro då skiljda! — utropade Waldemar för sig sjelf — Och det är *mitt* fel! Icke för det jag gillar hans sophismer om vänskap, men emedan jag icke alltid lika ifrat emot hans dårskaper, utan ibland låtsat, som märkte jag dem icke, ibland skrattat åt dem och dessimellan icke med vänskapens öfverseende, utan med egenkärlekens och öfverläghenhetens motbudande stämman, höjt min röst. O, Edward, Edward! Att du ändå icke kunde *se* ned i botten af mitt hjerta, *se*, hvad jag unade dig af himmelsk och jordisk sällhet, och hvad jag velat offra upp, att du skulle förtjenat allt det goda, jag önskade dig! Du, slocknade LUNA, du är mitt vittne, huru jag inom mig ännu denna morgon uppgjort planer för Edwards och denna unga Lydias lycka, ty hon *skulle* — jag skulle tvingat henne att — älska honom och draga honom upp ur dessa förgängelsens mörka brunnar, dit vanvårdad andelig uppfostran kastat honom! Dock, allt detta kan ju ännu ske. Edward

skall ångra sin öfverilning, och jag mitt öfverdåd. Allt skall åter blifva godt, och, han har rätt, han såg henne och älskade henne, han skall ega henne; jag har gjort intetdera, och, jag svär det inför min Gud och Herre, min skall hon icke blifva. Jag vill icke vara den rika mannen, som tog ifrån den fattiga hans enda lamm. Om hon har ett hjerta, så skall hon älska min goda, min älskvärda, min lätt omvända Edward. Dessa och dylika tankar sysselsatte Waldemar hela dagen. Öfvertygad, att Edward tagit vägen till Stockholm, lät Waldemar ställa allt i ordning, för att den 27 afven afresa dit. Han hade förut ämnat under Julen göra några besök i grannskapet och utbedja sig dylika tillbaka; men nu brydde han sig om intetdera, utan skyndade med en mängd brefs skrifvande och andra göromål, för att hinna blifva resfärdig d. 27. Han hade en stor längtan att lemna det gamla Vestansjö, och, när han rätt analyserade denna känsla, var det tanken på denna Lydia, som förföljde honom, och som han trodde sig lättare kunna bortjaga, ju längre han vore ifrån henne. Han hade många skäl till sin önskan att snart vara resfärdig, och orden: *bättre fly än illa fäkta*, sväfvade, om icke på hans läppar, åtminstone för hans rena, starka själ, som just var stark, emedan hon tviflade på sig sjelf.

CAP. 5.

MÅNFÖRMÖRKELSENATTEN,
den 26 Dec. 1833.

*Hvad han tänkte, vet Freja, och Skalden det vet;
J, som älsken, J veten det, J.*

Tegnér.

Aftonen d. 26 var för handen. Waldemar satt ensam i sitt rum och skref. En lampa brann på hans bord, en härlig brasa i caminen. Nästan allt folk på gården var borta, för att sköta sina nöjen. Inspectorer och bokhållare hos sina bekanta i trakten, Fru Pundell på kaffe i prästgården, och ganska få af betjeningen, utom den stackars Pereira, på sina platser. En nästan hemsk tystnad rådde i hela det gamla slottet, som bar flera sekler på sina grå axlar. Waldemar hade för ett ögonblick lagt ifrån sig pennan, och den sjelfsvåldiga tankan hade ilat ifrån de triviala och föga intressanta ämnen, som han egentligen sysselsatte sig med, till andra, hjertat närmare. Edward och hans framtida lycka blef snart ett af dem. Oförmärkt skred tanken derifrån upp till den arma öfvergifna flickan. Inbildningen tog sin Raphaels-pensel och visade honom den unga Lydia, tyst och undergifven sitt öde, roande sig som ett godt barn med de småsaker, som han skänkt hen-

ne, "som jag skänkt min Edwards tillkommande "brud!" — sade han halfhögt för sig sjelf, vid denna tankas sena slut.

Orden voro icke väl döda på hans läppar, förrän ett underligt sväfvande ljud höres i yttre rummet, som var ett temligen stort förmak. Waldemar lyssnar. Han hör tydligen steg, ehuru de voro fjäderlätta. En lätt hand rör vid låset till den stängda dörren, utan att dock genast öppna den. En mångblandad känsla intäger Waldemar, och blodet hade redan strömmat till hans sköna manliga kinder, när hans, på dörren skarpt fästa, ögon äntligen se, att den sagta öppnas, och en varelse, sådan han endast trodde phantasien kunde den skapa, stod framför honom. Hans första o-villkorliga utrop var:

— "Lydia!"

— Herr Grefve! — svarade flickan, ty det var verkligen hon — Värdes förlåta min djerfhet; men nöden har ingen lag! Menniskor förgås ute på sjön. Jag hör ifrån mina fenster deras jämmerrop, och jag beslöt att trotsa allt och försöka det enda, jag förmådde till deras räddning.

Hon knäppte bedjande ihop de små händerna. Ingen afundsjuk slöja dolde nu det af oskuld och skönhet strålande unga anletet eller de fina formerna af hennes lätta gestalt. Hon stod som

ett högre väsende framför Waldemar, och ändå så enkel, så utan allt onödigt pruderie.

Waldemar var ett ögonblick likasom fastvuxen vid golfvet och endast öga, men blott ett ögonblick. Stark i allt, öfvervann han äfven nu hvarje annan känsla än medlidandets och hjälpsamhetens.

— Goda flicka, — svarade han — låt mig blott ifrån edra rum se, hvartåt jag skall gå, för att komma till dessa olyckliga våghalsars hjälp, och jag skall sedan försöka allt, hvad som står i min magt!

— Gerna, gerna! — sade den darrande flickan, tog lampan och sväfvade hastigt före Waldemar i de, af både henne och honom, så väl kända slottets alla krokvägar, gångar och trappor. Inom några ögonblick voro de vid Lydias rum. Fidelio tycktes villja vara en General Chassé i smått, så väl försökte han försvara sin fästning för den ovanliga fienden; men Lydia brydde sig icke om Fidelios vrede, utan förde Waldemar fram till det fenster, som var åt sjösidan, öppnade det, och de började båda lyssna, ifrån hvad håll något ljud skulle komma. Men det var och förblef tyst.

— De äro redan förgångna, de arma! — sade Lydia, med en hemsk blick samt ögonen fulla af tårar, och lade, sig ovetande, handen på Waldemars arm.

— Vi skola hoppas bättre — svarade ynglingen

och fattade, vid ordet *vi*, Lydias hand, tryckte den till sitt hjerta och störtade ut.

Nu först tystnade Fidelio. Men Lydia — dock, att tala om henne vore att draga upp ett förhänge, som ännu bör vara i ro, tills nödvändigheten hvisslar, och ödet fattar i snöret.

Utan kappa eller mössa ilade Waldemar ned till betjeningens rum. De, som voro hemma, sofvo och voro knappt möjliga att väcka. Pereira var den första, som visade lif, och började ett:

— Ah, Mr. le Comte, l'aimable songe qu'avait Pereira! Ah moi, aller vous conter cela. Pauvre Pereira vara tibaka en France ou en Amerique, äta ananas, dricka vin, que sais je —

— Drag för fan med dina drömmar och kom nu med, för att frälsa människor, som gått nersig på isen!

— Gottnesigpåisen? Ah, Mr. le Comte, vous parlez l'allemand! Pereira icke förstå mycket de l'allemand. Mr. le Comte veta nog, det vara la seule langue que Pereira ne sache pas au fond.

— Jag ger dig f—n med dina språk och drömmar; tag nu den här båtshaken och kom!

Ett par Svenska drängar, som välvaknat sednare, men då med fullt förnuft, voro redan i ordning, och de skyndade alla fyra ned till stranden.

Pereira pratade under hela vägen, och Wal-

demar var den första och enda, som vågade gå ut på isen, åt den sidan, derifrån man nu hörde tydliga jämmerrop. Isen var, likasom alla isar denna Jul, ganska svag. Drängarne bådo Waldemar förgäfvos icke våga sitt lif för det omöjliga; men han tycktes flyga, så lätt ilade han fram på den tunna isen, och hade icke hjerta vända om, så länge den bar.

Men, o ve! Snart brister den under hans fötter. Den långa stängen, han bar i händerna, håller honom väl uppe ett ögonblick; men, då Waldemar känner sig i vattnet öfver hufvudet, kastar han stängen, och instincten drifver honom att med ett par simtag försöka komma upp. Men hvem kan beskrifva hans känsla, när han häftigt stöter hufvudet emot hårda isen, i stället att komma upp i vattenbrynet. Waldemar begrep lätt, att han kommit längre bort under isen, än der den brustit under hans fötter. Snäll simmare och van att flera minuter kunna hålla sig under vattnet, förlorade han hvarken sans eller fattning. Med all den kraft, han eger, söker han stöta upp den svaga isen; men nu var den stark. Han försöker på ett annat ställe, men lika fruktööst. Nu kan han icke längre hålla andan. Andas kan han heller icke. Till ett "Gud vare mig nådig!" rörde sig hans tunga, och allt medvetande försvann på samma gång.

Drängarne, som litet eller intet frågat efter de första jämmerropen, kände nu ingen fruktan, när frågan var om deras unga, högt älskade herres lif. Till och med Pereira, med en bräda under armen, ilade ut åt sjön, der de, vid skenet af sina bloss, tyckt sig se den unga grefven på en gång försvinna. Det var icke långt ifrån land, de hunno snart dit. De se den öppna vaken och stängen. De stöta med all sin kraft hål i isen, rundt omkring. Ibland lyckas det, ibland är isen starkare än de anat, äntligen brister ett stort istycke, ställer sig verticalt ett ögonblick, och, då det nedfaller, uppkastar det nästan den unga grefvens döda kropp! Karlarne kunna med yttersta möda bära honom till land. Pereira bara gallskriker. Komna till stranden, börja de genast göra alla möjliga försök att få den drunknade till lifs; men, då ingenting tyckes lyckas, bära de med stor sorg upp sin börda till slottet, hvars murar genljödo af Pereiras vansinniga tjutande.

Dold i en niche, står Lydia lyssnande, när dessa olycksljud nå hennes öra. Det var icke utan, att hon icke redan förut ångrade att kanske hafva blottställt menniskolif, utan att kunna frälsa andra; men hvem kan *nu* tänka sig hennes rysliga känsla, när hon ser det hemska tåget? — Förtviflad framspringer hon med sin blindlykta och ber betjenterna följa sig. — Stumma af sorg,

lyda de blindt, och inom ett ögonblick ligger den kal-
la stelnade ynglingen på en soffa i Lydias yttre rum.
Att hon låtit föra honom dit, hade skett, emedan
det var vida närmare än till några andra rum, när
de inkommit genom östra hvalfvet.

Lydia beordrade genast den ena af betjen-
terna att, så skyndsamt som det stod i mennisko-
magt, resa till M. och hemta doctorn. Den andra
bad hon vara sig och Johanna behjelpig, och till
Pereira sade hon rätt och slätt, på flytande Fran-
syska, att, förmådde han intet annat än skrika
och tumla sig på golfvet, så gjorde han bäst att
aflägsna sig. Men det hjälpte till intet: Pereira
både stannade qvar och skrek. Imellertid börja-
de Lydia och Johanna att göra allt, hvad de hört
nyttigt och brukligt vid ett dylikt tillfälle. Ly-
dia var outtröttlig och anlitade flera kropps- och
själskrafter, än man någonsin skulle kunnat ana
inom denna späda, fina yta. Efter otaliga försök
och ansträngningar lyckades det dem slutligen
att få Waldemars pulsar i någon rörelse, och
snart började han äfven draga efter andan. Hans
första matta blick föll på den öfver honom luta-
de Lydia. I detta ögonblick kastade hon sig ned
på sina knän, och må hända höjde sig aldrig ett
lifligare och varmare tackoffer till Allfaders thron,
än hennes nu. — Pereira började dansa och sjun-
ga. Han hade förut, utom tusende andra saker,

äfven många gånger upprepat: "Ah, l'horrible
 "pays! Mr. le Comte draga upp pauvre Pereira à
 "Marseille. Percira icke kunna draga upp Mr.
 "le Comte à Vestangjeu, för is! Ah, l'horrible
 "pays que la Suède! Mr. le Comte vara död! Pe-
 "reira gå döda sig! Gå döda alla menniska i Sve-
 "ri! L'horrible pays! — Maudit pays, avec son *is*
 "et *snö*, et tout ce qu'il y en a! Pereira icke
 "kunna sjelf dränka, för is et snö" — etc.

Lydia hade många gånger bedt honom vara
 tyst; men nu befallde hon honom att ettdera vara
 alldeles stilla eller genast gå. Det hade icke
 mera, under dessa fasans stunder, varit den bly-
 ga, försagda Lydia, utan den rådigaste, klokaste
 och djerfvaste af dem alla. I Lydias blick, när hon
 gaf Pereira denna sista befallning, låg någonting
 så öfvertygande, att Pereira genast aflägsnades sig,
 för att fritt få gifva luft åt sin glädje, och det
 blef ändtligen tyst i rummet. Johanna sysslade
 borta vid caminen, men utan att det alls hördes,
 och Lydia satt tyst och stilla vid Waldemars si-
 da. Han andades jemnt och lätt; någon gång slog
 han upp sitt öga, för att hvila det på Lydia, och
 det första ord, som gick öfver hans läppar, ehuru
 nästan ohörbart, var hennes namn. När Lydia
 trodde honom hafva nog kraft dertill, gaf hon ho-
 nom en stärkande och värmande dryck och lyfte
 sjelf upp hans hufvud dervid. Han tackade icke,

men tog Lydias hand och lade den på sin brännande panna samt kvarhöll den der. Lydia gjorde flera försök att sagta göra sin hand lös; men Waldemar var nu inslumrad, och, utan att uppväcka honom, var det knappt möjligt.

Hvar bör man väl tro att Lydias tankar voro under denna tid? — Det vet hon blott sjelf och redogör väl derfor framdeles i sitt *samvete*, såsom hon kallade en sorts dagbok, i hvilken hon upptecknade allt, hvad som hände henne och på minsta sätt inverkade på henne. — Af fruktan för Lydias vrede vågar legendens upptecknare väl icke med ett enda finger hänvisa till capitlets motto.

Efter en fjerdedels timma uppvaknade Waldemar. Lydia drog omärkbart bort sin hand. Waldemar såg upp, såg på henne, såg sig omkring i rummet, allt med yttersta förvåning. — Hvar är jag, och hvem är du, goda flicka? — frågade han häftigt och satte sig upp.

Lydia gjorde honom nu reda för hela äfventyret, icke glömmande att många gånger bedja honom förlåta henne, som varit en orsak till allt detta. Waldemar svarade härför endast med varma feberblickar, hvilkas tydning vore svår nog, ty deruti var en blandning af glädje, sorg, kärlek, ånger, hopplöshet, försakelse och kanske ännu andra outhärliga känslor.

— Och huru gick det med de arma människorna? — frågade Waldemar, bortjagande en här af tankar.

— Man vet alls intet om dem, — svarade Lydia sorgligt.

— Det är väl redan förbi med dem! — suckade Waldemar — *Vi* skola bedja för dem och deras arma själar, ty bedja tillsammans måste vi väl kunna få.

Han gjorde det äfven verkligen, Lydia ock; men, när de slutat sin bön, uppsteg Waldemar med förunderlig styrka, tog Lydias hand, tackade henne för hennes systerliga omvårdnad och godhet, lofvade henne att alltid vara henne en huld och tillgifven broder, försäkrade henne, att hon i hans hus alltid skulle hafva samma frihet och förmåner, som i den saknade bortgångnas tid, och tog ändtligen afsked af henne, emedan, som han sade, han dagen derpå ämnade, för återstoden af vintern, lemna Vestansjö.

— Farväl Lydia! — sade han, ännu en gång öppnande dörren, sedan han tillslutit den — Farväl, glöm mig icke!

Dörren stängdes å nyo. Johanna lyste grefven ned till hans rum, och Lydia stod förstened på samma plats, der hon tagit afsked af Waldemar. — Är detta en dröm eller en verklighet? — sade hon till sig sjelf — Är det *jag*, som står här, el-

er är det någon annan? Var det *han*, som utgick, eller var det blott den phantasibild, som nu i tvänne år förföljt mig?

Hon for med handen öfver pannan, som ville hon utifrån hjälpa till att reda sina tankar. Hon svarade den återkommande Johanna, att hon i af-ton hvarken ville hafva mat eller hjälp, och kände en lättnad i sin själ, när hon åter befann sig ensam. Hon började då vandra upp och ned i rummet.

— Allt är ju nu som förr, — sade hon — der ligger Fidelio, der står min luta, mina blommor äro ju äfven, der de alltid varit. Jag är ju nu icke mera ensam, än jag så länge varit detförut. Jag har ju aldrig hoppats på någon jordisk lycka, och ändå — ändå är det, som vore den nu först flydd för evigt, som hade jag sett dess skuggbild ett enda ögonblick. O, min välgörarinna! — sade hon, fallande på knä framför ett stort portrait af den döda grefvinnan — O, Waldemars ädla moder, se ned ifrån din himmel af ljus och fröjd, der din änglasjäl nu sväfvar; se ned på mig arma och bed din Gud, som du är så nära, icke som du förr gjorde, att den arma förskjutna Lydia skulle blifva din ädla Waldemars maka, utan att denna samma eländiga må kunna tysta och döda sitt hjerta, endast lefva för andra, se *honom* lyck-

lig, vid sidan af en öfversäll maka, och söka sin tröst, icke i verlden, utan hos Gud!

Efter denna bön fann Lydia sig lugnare.

— Det är dock ingen synd att älska honom, om jag evigt tiger — sade hon vemodigt. — Han är så ädel, så god, så skön, tusende gånger skönare än denna matta bild.

Härvid framtog hon ett portrait af Walde-
mar, trogen copia af det, som han hemskickat
från Paris. Hon betraktade länge bilden, tog en
pensel och, med ett enda drag, gaf munnen en
vida större likhet med hans original. När hon såg,
att detta verkligen och förunderligen lyckats hen-
ne, blef hon så glad. Van att vara ensam, men
af naturen ytterst liflig, glad och nästan yr,
yttrade hon nu sin glädje, likasom förut sinsorg.
— O, hvad du är skön! — sade hon — Huru skul-
le jag arma kunna se dig, utan att älska dig? Det
vore ju omöjligt, och det sade ju alltid den hul-
da. Huru han blickade på mig! Var det förakt,
eller förundran, eller nyfikenhet? Ettdera måste
det varit. Kanske ock en gnista af tacksamhet.
Ha, tacksamhet! Han mot mig? O, huru egen-
kärleken vill förgylla allt! Nej, nej, endast för
den älskade döda moderns skull tål han mig kan-
ske, och hvem vet, hvad han om mig tror? Den
dödas vänskap är allt, hvad som lyser på mig;

annars ser det väl bra mörkt ut, allt hvad som rör mig, arma, för världen döda och begrafna.

Dessa sorgliga betraktelser vexlade med små ljufva reminiscencer från de föregångna timmarna. — Här låg han; — sade hon — jag känner än den heta pannan och den varma hand, som der qvarhöll min. Jag ser, när jag vill, hans slutna öga, med de långa ögonhåren. Och blicken, när han såg upp! — Nej, nej, jag måste tänka på annat!

Hon tog sin luta, gick till fenstret; men huru förundrad blef hon icke, att ej finna sin vän, den milda Luna! Hon hade glömt, att den just i detta ögonblick bortskymdes. Med klockan i handen satt hon, väntande att få se nattens sköna himlaljus, och när det åter, i all sin prakt, trädde fram på fästet, blef hon så glad, att hon sjöng till Lunas lof en sång, enfaldig nog, men som hon lärt i sin barndom, och som väl icke passade till Decemberrattens kyla, is och snö, men som var ett offer, dels åt Luna, dels af alla tankar på nu'et, som hon med all magt ville jaga bort, och hon tyckte detta bäst kunna ske, om hon lät phantasien förflytta sig till en af dessa Augustifftnar, då månen tyckes villja för några ögonblick beherrska världen.

Sång till Låna.

Nattens drottning, milda Luna,
 Dig jag nu besjunga vill.
 Solens glans hör glädjen till;
 Sorgen ristar helst sin runa
 Vid ditt bloss, O milda Luna!

Sagta du på fästet tågar,
 Sprider silfver på vår jord,
 Lyser väl, men aldrig lågar,
 Vallar tyst din stjernebjord.

Hemskt du dina strålar kastar
 På ruinens gråa hamn;
 Derifrån du lodrätt hastar
 Ned i flodens mörka famn.

Der du dina gnistor stänker,
 Vildt, phantastiskt, hit och dit.
 Våg sig höjer, våg sig sänker,
 Kolsvart eller silfverhvit.

Lundens kronor stå så tunga,
 Ty hvart löf af silfver är;
 Höga liljan, späda unga,
 Äfven dina skatter bär.

Men nu börjar lunden susa,
 Skakar silfret bort med knot.
 Men nu börjar hafvet brusa,
 Tar det silfver gerna mot.

Vågen höjer sig mot stranden,
 Luna lyser på dess fall,

Och, när vågen dör i sanden,
Väntar hon på nästa svall.

Men i viken — hvilket under?
Simmar der-er månens klot?
Nej, i dessa helga stunder,
Svanen tar sin hyllning mot!

Se, hur' stolt han långsamt simmar
Öfver hafvets mörkblå grund,
Gör i dessa undrens timmar
Kring sitt rike stolt en rund!

Se, han blickar ned mot botten,
På de tusen fiskar små,
Prisar sin, den skön'sta lotten:
Kunna flyga, simma, gå!

Kunna än på molnet gunga,
Än i vågen dyka ned,
Kunna in i döden sjunga,
Vara hvit, som snötäckt hed.

Kunna lätta vingar höja,
När vår Nord blir honom sval,
Kunna kvar i Södern dröja,
Tills här löfvas björk och al.

Luna, Luna, hur' du blickar
Ned på denna stolta svan!
Luna, Luna, hvad du skickar
Silfver på hans segrar-ban!

Än har du dock några strålar
Till min älsklings tysta grift,

Och i ljusets färg du målar
Källan för mitt sorgeligt.

Strålen sig mot korset bryter,
Lyser på det dyra namn,
Lyser på den tår, som flyter,
Lyser på min toma famn.

Luna, Luna, hvarför glindra
På så mycken sorg likväl?
Bara skina, — icke lindra
Smärtan i min qualda själ!

"Dotter, dotter," — Luna svarar —

"Blicka i mitt anlete!

"Himmelsk tröst det uppenbarar,

"Om du rätt deri kan se."

CAP. 6.

STOCKHOLMS-RESAN.

Jag vill ila, jag vill ila.

Atterbom.

Det rena, lugna samvetet och den milda solglans, det sprider öfver själen, uppvägde till en del den motvillja, med hvilken Waldemar lemnade Vestansjö. Tidigt om morgonen den 27 afreste han derifrån.

— Jag gör ju rätt! — sade han till sig sjelf, hvar

gång hjerta och tankar dit ville återvända, och till Pereira sade han: Dites qu'on laisse aller; le trainage est excellent!

— Ah, ah, c'est donc la ce qu'on appelle trainage! Pereira en avoir entendu parler d'un monsieur qui vint justement le même jour de la Russie. — Ah, j'en conviens à présent, il vaut mieux faire des chaussées de la neige, que d'en faire de la porcelaine ou des gateaux etc. Dessa voro ungefär Negerns alltid lika dumma svar.

Waldemar såg i alla dagböcker Edwards namn, men alltid med de tvänne dagarnas försprång. Waldemar hade haft ett halft hopp att på vägen upphiina honom. Han hade ett feberaktigt begär att åter försona sig med Edward, att visa honom i hoppets kosmorama, hvad han uppgjort för planer för hans framtid, att säga honom, huru han *nu* icke ens undrade på Edward, som för första gången sade sig känna hela kärlekens allmagt, *nu*, sedan han sett denna Lydia med annat än "*sin inbildnings och Edwards ögon.*" Han ville tåga all skuld på sig för deras missförstånd. Han ville framför allt, *snart* och mycket *snart*, göra allt detta, ty han hade ögonblick, då hans onda demon likasom ville hindra honom derifrån, och dessa fruktade han.

Waldemars själ var ingalunda den lugna källan, alltid ren, alltid lika god, lika sval, alltid li-

ka rikt utdelande sina himmelska gåfvor. Nej, inom hans bröst lågade en vulcan af häftiga, emot hvarandra upproriska passioner, och endast hans jernfasta villja tyglade dessa och hindrade de utbrott, som de oupphörligt voro färdiga att göra.

Den 29 om aftonen körde Waldemar in genom Norrtull, och hans hjerta slog häftigt vid den tankan, att han, om några ögonblick kanske, skulle återse Edward och fullborda alla sina föresatser. Han var säker att finna Edward, om icke just hemma, åtminstone boende i de rum på Fredsgatan, som redan förut voro beställda åt dem båda.

Aldrig hade Drottninggatan förefallit honom så lång, och Pereiras prat så odrägligt som nu, ty denne vände sig oupphörligt in till Waldemar med den ena dumma anmärkningen efter den andra. Allt, som icke var likt Marseille eller Carthagena, dugde alls icke, och man måste då medgifva, att Stockholm icke särdeles kunde vara i Pereiras smak.

— Ah, Saint Vierge! C'est donc la le Corso de Stockholm! Oh, comme il est vilain! Pereira avoir cru qu'il ferait chaud au mains dans la capitale de cette Suède, full af is et snö. Le snö tombe donc même dans les villes? Ah, sancta Maria, comme c'est mal imaginé! etc.

När man äntligen höll utanför det af Wal-

demar väl kända huset, var denne med ett enda skutt uppe i rummen. De voro eleganta, varma och treffliga; men icke en skymt syntes af Edward. Waldemar frågade efter Baron H.; men ingen hade hört talas om honom.

— Nå, nå, — tänkte Waldemar — han ville icke bo här, han finns väl annorstädes.

I största hast klädde sig Waldemar och skyndade ut, för att träffa gamla bekanta till både sig och Edward, för att af dem få reda på honom. Han fann dock ingen. Förargad och med den ledsamma känslan, man nästan alltid har, då man efter en lång bortovaro återkommer till en stor stad, utan att af någon bekant blifva emottagen och handledd, gick Waldemar gata upp, gata ned. Än voro hans bekanta flyttade, än borta, än visste ingen ett ord om dem, än voro alla dörrar lästa. Vid ett gathörn stannade Waldemar en gång, tvökande, om han skulle fortsätta sina ledsamma efterspaningar eller icke, och således om hans skulle gå till höger eller venster. Han lät sitt ur repetera och stod under tiden med ansigtet vändt emot en starkt lysande lampa. När han räknat nioslaget, ser han upp, och framför honom står en ung man, som endast väntade på fullkomlig visshet, för att kasta sig i Waldemars famn.

— Tusende gånger välkommen, du lyckofogel, du

härliga Albano! — sade ynglingen, och Waldemar besvarade hans helsning med lika värma.

— Har du sett Edward II.? var dock en bland Waldemars första frågor.

— Nej! Är han icke med dig?

— Nej!

— Hvar är han då?

— Han reste före mig.

— Före dig!

— Ja visst, ett par dagar förut, och jag har sett hans namn i dagböckerna hela vägen. Han måste således hafva kommit till staden redan för tvänne dagar sedan.

— Omöjligt! Det skulle jag veta.

— Kanske har han icke kunnat träffa dig?

— Ja, och ingen af sina andra bekanta heller. Sednast i går aftons voro vi samlade en hel mängd och talade då om både dig och honom och vår längtan, att ni skulle återkomma. Dessutom var jag i förmiddags uppe i polisen, för att fråga efter någon annan, som kom i går; men då var han ännu icke inrapporterad.

— Besynnerligt! — sade Waldemar tankfullt — Jag kan icke förstå, hvar han är.

— Han kommer nog till rätta! — svarade Carl S. (ty så hette ynglingen, och de, som läst Cousinerna, känna honom något litet) — Nu måste du följa mig. Jag är bjuden till min tante, Grefvin-

nan Skönhjelm, på en stor bal costumé. Hon kom först i dag till staden från X., der hon julat, och, för att göra sin ankomst så mycket frappantare, gifver hon denna bal. Hennes dotter, min unga cousine Olivia, är den utlofvade 1835 års komet, som bara kommit ett år förr än lofvadt var, i anseende till den lättade transporten på ångfartyg, diligencer etc. Hon har varit i en Parisisk pension ett par år, och nyfikenheten rigtar nu mot henne alla sina pilar, somliga doppade i förtälets gift, andra i beundrans och smickrets olja.

Som hon är ganska vacker, rik och enda barnet, lär väl något hvar komma att utgöra svansen till denna komet.

Under dessa redogörelser hade de hunnit till Grefvinnan Skönhjelms hus på Drottninggatan. Waldemar hade mekaniskt följt med. Han hade gjort, som hvar och en nykommen, han hade låtit den första, han träffade, leda sig och hade gerna fördragit denna ledning, när bandet låg i en sådan hand som den unga, genialiska, af alla älskade Carl S.

CAP. 7.

BALEN.

*Nå, det var ett artigt fynd! Leta efter en
ekorre och finna en baron!*

Gammal komedi.

Först i den rikt upplysta trappan blef Waldemar varse, att Carl under sin uniformskappa var förklädd till en sorts troubadour.

— Har du betänkt likväl, — sade Waldemar till Carl, stadnande i trappan — att jag endast är costumerad som *my self*, obekant dessutom i huset? Huru skall allt detta bära sig?

— Bra, mycket bra! Äfven du är en komet, på hvilken man väntat, och man skall tacka mig, som varit den Dollonds-tub, genom hvilken du först synes. Min tante skall tacka mig. Mödrar och döttrar skola göra det sagta inom sig, dina bekanta och vänner högljudt. Hvad vill du mera?

— Ja, men costumen?

— Den är Parisiskt modern, och det minns du väl af gammalt är dock den största förtjenst, en costume kan hafva här i vårt ap-stuteri. Dessutom äro dessa costumerade baler det dummaste af allt, dels emedan ganska få bry sig derom, dels emedan de få, som äro costumerade, endast tänkt på skalet, icke på kärnan, väl på kläderna, men icke på rollen, som de förutsätta.

— Nå, som du vill, jag följer dig — sade Waldemar. Just som de båda ynglingarne inträdde, slutades en vals. De unga herrarne förde sina damer vid handen in i ett sidorum. Carl tog vägen till en salon, der han var säker att träffa sin tante, för att få presentera sin vän. Mödrarne och några äldre herrar, som icke spelade, voro här församlade. Carl fann snart tanten. Det var en högvext fru, med skarpa, genomträngande ögon och en mun, som tycktes aldrig kunna öppnas till slumpens hvardagliga ord eller till skämt, utan endast till frukter af en mogen eftertanka och flera visa öfverläggningar.

När Carl, efter en kort prelude, utsade Grefve Waldemar L—s namn, tycktes den stränga munnen för ett ögonblick antaga ett leende, som till och med utgöt ett kort solsken af godhet på grefvinnans ansigte; men detta öfvergick snart i en förgyllning af beräknad och lagom artighet. Waldemar kände sig ganska nöjd, när han kom ur hennes atmosfer och utom skotthåll för hennes skarpa blickar. Detta skedde dock icke så snart, ty ibland de andra fruarna funnos de, som han kände, och som höfligheten fordrade att han efter en treårig bortovaro skulle tilltala och låta sig frågas litet utaf. Carl hade imellertid försvunnit, väl vetande, att nu mer behöfde Waldemar ingen cicerone. I ett spelrum blef Waldemar annam-

mad af några äldre herrar, som ville veta *allt*; hvad han sett, gjort, hört, tyckt, tänkt och erfårit under hela sin resa. Detta var icke lätt sagdt. Under tiden dansades en eller två françaiser ute i danssalen, och, när Waldemar ändtligen kom dit, var der åter nästan tomt. Endast några unga karlar gingo här fram och åter. Som dessa voro af Waldemars gamla bekanta, blef här å nyo en station, och, just när han ämnade lemna dem för att uppleta Carl och bedja honom sammanföra "*de båda kometerna*", kommo karlarne ut med sina damer, och en ny française begyntes. Ingenstädes var Carl till finnandes, icke bland de dansande, af hvilka de mesta hade sina ögon på den i dörren stående Waldemar. Somliga kände honom, och de andra skulle genast veta, hvem han var. Stockholmspubliken har byggt stora tempel åt nyfikenheten, och må hända är det också den gudomlighet, som af alla, höga och låga, rika och fattiga, glada och sorgliga, lika oinskränkt hyllas och dyrkas. När Waldemar icke såg Carl, började han åter att i sidorummen leta efter honom. Somliga af dessa voro tomma, andra intagna af grupper och coterier, allt som man tyckte. Slutligen råkar han till dörren af ett cabinet; men huru skulle man kunna afmåla den känsla, som intager Waldemar, då han, *vaken, lefvande, oberusad*, ser

Vännerna, I. 4.

en andesyn! Han ser i cabinettets halfdager (ty endast en temligen svag quinquet à boule upplyste rummet) — han ser Edward och Lydia, sittande midt emot hvarandra på en soffa, häftigt talande, demonstrerande med händer och armar, allt på flytande Fransyska. Af Lydia såg han väl icke mer än knappt profilen; men den var ju omisskännelig, och Edward såg han ju alldeles en face, fast ingen af dem märkte honom. Ungefär en två à tre minuter förflöto, innan Waldemar tog sig mod och inträdde i cabinettet. De båda talande tvärtystnade. Edward uppsteg förvånad, men fann sig dock snart och sade:

— Du här redan! — Huru är det möjligt? Dock, jag glömmet af bara förvåning att presentera dig för Fröken Olivia Skönhjelm, som jag vet du icke har den äran att känna.

Waldemar helsade mekaniskt. Olivia steg upp, och nu först upptäckte Waldemar, att endast en stor likhet fanns mellan de båda flickorna, men att han *aldrig mer* kunde förväxla dem. Olivia var mindre, icke denna luftigt sväfvande gestalt, ljusare ögon, mörkare lockar, rundare ansigte, mer röd och hvit, men oändligen mycket mindre genomskinlig hy, än Lydia. Allt detta såg Waldemar i ett enda ögonblick; men äfven Olivia var skön, det såg han ock och medgaf det gerne inom sig.

Olivia, ytterst liflig och hastig i sina rörelser (äfven deruti olik den sagtmodiga Lydia), sprang snart ut till balsalen, der hon väl visste att man redan länge letat efter henne.

Waldemar och Edward stannade qvar i cabinetet. En stunds oafbruten tystnad rådde mellan de båda vännerna; men snart utropar Edward: — Förlåt mig, Waldemar! Jag bar mig åt som en galning, när jag reste ifrån dig; men jag var galen. Denna Lydia, denna Lydia, tro mig, hon är en hexa. Jag hade känt henne hvila emot mig, jag hade hört henne andas, jag hade lyft henne i mina armar ur snödrifvan, och allt detta utan att våga tala till henne. Ångern öfver att ha låtit detta tillfälle gå mig ur händer, förenad med det löfte, du aftvungit mig att icke alls göra något vidare försök för att få se henne, allt detta rasade inom mig, och jag kände för väl, att ettdera skulle jag resa eller ock bryta mina löften, och att hvarken lås eller dörrar skulle hindra mig hädanefter.

— Du älskar henne således utesägeligen, ehuru du aldrig en gång hört henne tala? — sade Waldemar med en lätt vibration i rösten.

— Det gör jag och vill nu med våld öfverflytta min kärlek på denna Olivia, som du här såg, endast för deras likhets skull.

— Nå, om du kan göra det, tror du dig någonsin

kunna få flickan? — frågade Waldemar häftigt och bad Edward svara, när denne dröjde en secund.

— Nej, aldrig! — svarade Edward, hänskrattande: — Det har den stolta modern redan sagt mig; men jag vill älska henne, jag kan ju få tala med henne, se henne: "*N'est elle pas femme?*" — säger Cherubin i Figaros bröllopp. — "*C'est pourtant quelque chose.*"

— Du hinner med bra mycket på kort tid! — svarade Waldemar, sorgligt leende. — Nå väl, ladda icke ur ditt hjerta i otid ännu! Lydia kan ju blifva din. Du hade rätt, du såg henne först. Du skall äfven återse henne, det vill jag nästan lofva dig, och gör då, hvad du kan, för att vinna henne! Jag skall tala godt för dig hos henne. Du beror ju af ingen och inga förhållanden? Du kan ju gifta dig med hvem du älskar, och hemgift skall flickan i alla händelser få af sin döda väninjas enda rika son. Är du nöjd?

Stora svett droppar trängde sig fram på Waldemars panna. Han borttorkade dem med den stora sidennäsduken, medan Edward, stum af förvåning, endast betraktade honom.

— Är jag vaken, eller drömmer jag? — sade han ändtligen — Jag, kunna ega ett hopp att endast få se Lydia! Waldemar, du är min goda ängel! utropade han och föll till hans bröst.

Krampaktigt tryckte Waldemar honom till sitt hjerta; men sedan sade han med ett våldtaget lugn:

— Icke ett ord mer om detta, nu! Du bor ju, enligt gammalt aftal, hos mig? Der kunna vi tala i oändlighet derom. — Nu skola vi gå ut i världen.

— Blott ett ord! — bad Edward — Flickan, som du såg, hon var ju söt, och för dig, som aldrig sett Lydia, kan hon ju vara en ängel? Hon är din, bara du en enda gång ber den stolta modern. Det ha hennes frågor om dig redan sagt mig.

Françaisen var nu slut, och Carl kom äntligen till de båda vännerna. Waldemar skrattade godt och hjertligt åt Carls och Edwards återseende. De voro båda ganska egna i sin sort, fast högst olika, likasom deras humor var af alldeles olika sort. Båda voro de stora observateurer på allt det, som tilldrager sig på världens himmel; men Edward föll då och då i en godsint förtjusning, när Carl deremot med liknöjdhet och kall humor fann något att anmärka vid hvar sak. De voro väl båda humorister; men man kunde skilja dem i humoristisk entusiast och humoristisk satiricus, tvänne karakterer, som sällan nog förenas, om icke hos kronan och solen för alla humorister, Jean Paul. — Nå hvad tycker du nu om oss, min kära Edward? — frågade Carl — Har icke dessa tren-

ne årens erfarenhet gifvit oss ett mer sjäfullt och tankdigert utseende? Jag kan väl aldrig förmoda, att du vid närmare påseende finner oss hafva någon likhet med gamla skoplagg, som för hvar minuts längre lif blifva allt sämre och sämre. Nej, du skall se, huru vi förkofrat oss. Du skall se, hvilka eruptioner snillet vulcaner haft på dessa år. Det är lavaströmmar af bara poetiska flytande ämnen, som komma upp derutur, det är stenar ur vulcanens innersta, som i sjelfva uppkastningen antagit romanform, af samma orsak som de pittoresqua formerna på en frusen ruta, d. v. s. af slumpen. Visst har väl något, som ser ut som träkol, äfven slängts upp ur kratern, för att sedan falla ned på oss; men kol äro goda under grytan, och maculatur i kryddboden. A propos — tillade han — jag har gömt alla dina bref, kära Edward! Dem måste vi gå igenom litet, men icke mycket, och sedan fort med dem i den Pandora-ask, som kallas bokpressen!

Edward gjorde något inkast. Carl återtog snart ordet:

— De skulle icke duga att tryckas, säger du? I dessa tider, då man trycker allt, utom det man förtrycker. De skulle icke läsas, dina lifliga, entusiastiska, humoristiska och lekande bref om land och menniskor, som dock i all evighet blifva en terra incognita för oss nordboer, af hvilka

endast hvar *tiotusende* sjelf sett den tjusande sö-
 derns under? De skulle icke läsas, säger du, *här*,
 der man till och med läser Promenader inom Fä-
 derneslandet, af en promeneur, som på hela vida
 jorden icke egentligen tål något mera än sig sjelf,
 som beskriver, endast hvad hvar och en vet för-
 ut, och som reflecterar, just som i en kolsvart
 spegel, och som nyttjar alla de ord, grofva och
 fina, som finnas i Svenska språket, och alla de lik-
 nelser dito, som hans bittra och kärfva Camena
 kunnat ingifva honom, att förklena vår gam-
 la ärliga Svea och göra henne till rätt och slätt
 en brännvinsreservoir, för att nyttja en term all-
 deles i hans egen smak.

— Nu hänföres du — sade Waldemar — af den
 ovillja, som *första* genomläsningen ingifvit dig,
 eller kanske den sömn och de fula drömmar, de
 åstadkommit, ty allt detta medgifver jag att des-
 sa promenader kunna verka. Jag har äfven ögnat
 igenom dem och tyckt mig ändå deruti finna en
 och annan ädel sten bland gruset; skada, att för-
 fattaren graft ned dem för djupt i det sednare;
 men, bedrager jag mig icke rätt mycket, så finnas
 flera sådana kvar hos honom, hvilka erfarenheten
 väl lär honom framdeles att träda upp som per-
 lor på ett band och lemna den fula, osmakliga
 fattningen.

— Ah, du talar alldeles som salig Hejmdall himilde! — utropade Carl.

Både Waldemar och Edward utropade med någon saknad:

— Huru? Är Hejmdall jordad? Det var illa.

— Ja visst! — genmälte Carl — Och på hans graf spökar det förfärligt, icke *en* ande, utan *legio*. Hvem skulle trott det om den hulda Hejmdall? Men så är det dock. — Nej, nu måste vi ut i salonen! Min cousine Olivia förlåter eder aldrig, att ni icke vill se henne och låta skåda eder af henne. Kom nu, go' vänner! I morgon förmiddag på fastande mage skola vi hemma hos mig gå igenom dessa trenne årens literära månstenar, nb. den lilla del deraf, som jag har, och *kan*, och *vill*, och som jag får tid att hafva, varande en gardeslieutenant, tjenstgörande så väl vid regementet som i alla societeter; och då kan det ju icke vara *allt* i *dessa* frikostiga tider.

De båda vännerna voro mycket nöjda med detta förslag och följde Carl till balsalonen.

CAP. 8.

FLICKAN PÅ BALEN OCH NATTEN
EFTER BALEN.

*Lär dig att anse drömmen för ett intet,
Och verkligheten för en dröm! Blott så
Förlefev menskan roligt sina dagar.*

Stagnelius.

Det var med underliga känslor, som Waldemars ögon uppletade Olivia. Det var, som skulle ödet med sin jernfasta villja fört honom emot henne, och som kunde han icke hindra dess framfart på den bestämda railvägen.

I dans var Olivia hänförande vacker. Den stränga sigillbevararen af *le decorum* kunde väl stundom kallat hennes dans och öfriga sätt att vara för litet sjelfsväld; men det var en kärleksguds — och det måste åtminstone männerna förlåta. Waldemar hade icke dansat på en fångre tid, utan nästan börjat förakta det nöjet; men nu hänfördes han oemotståndligen att af Olivia be om en vals. Flickan teg, mönstrade Waldemar från hufvud till fötter och sade sedan:

— Baron H. har jusagt, att Gref L. aldrig dansar?
— Baron H. borde dock veta, — svarade Waldemar — att det ännu finnes mycket på vår förledande planet, som kan förmå Grefve L. att vika från sina föresatser och vanor.

— Allons done! — sade Olivia — Baron H. har då orätt, och det är inte första gången.

Waldemar begagnade tillfället, för att genom Olivia få veta, hvad han försummat att fråga Edward, nämligen *huru, hvar och när* han så fort gjort bekantskap med Grefvinnan Skönhjelm och hennes dotter.

— Han kom, Gud vet, huru och med hvem, — berättade nu Olivia — härom dagen till Stjernö, der vi julat hos min oncle P. Jag trodde i första ögonblicket, att han var aldeles galen; sedan har jag väl funnit, att jag misstagit mig något. Han tvärstodnade midt emot mig, utan att helsa på hvarken mig eller någon annan, och, först sedan han utropat ett tragiskt: "*Omöjligt!*" återfann han sin sansning. Men — tillade hon och höjde litet på axlarna — hvad förlåter man icke den, som rest utrikes trenne hela år? Så gjorde äfven vi, helst när han förklarade sin första förundran, som lär kommit af någon öfversvinnelig likhet.

Flickans spelande ögon under talandet, munnens leende och små satiriska dragningar vid somliga ord gäfvö något högst lekfullt åt hela hennes varelse. När nu valsen kom, och Waldemar sväfvade bort i dess hvirflar med sin fjäderlätta följeslagarinna, som äfven *då* såg upp på honom och log skälmskt, som ville hon säga: "Det lönade ju valsa med mig?" — då slog Walde-

mars hjerta ändå fortare, än valsens snabbhet fordrade; men, så snart han stannade, då kom åter Lydias bild, och de båda flickorna stodo för hans tankar likasom skämt och allvar, likasom kunde Olivia aldrig blifva allvarlig, och Lydia aldrig — dock här stannade hans tankar, och som en spökbild framstod den aningen, att Lydia en gång vid den lyckliga Edwards sida skulle både kunna le och skämta, och då — då — då — men längre *ville* han icke tänka, och, hvad Waldemar *ville*, det gjorde han äfven.

Imellertid förundrade det Olivia, att han icke under mellanstunderna af valsen talade till henne.

— Denna motion, hoppas jag, skall göra Gref L. ganska godt — sade hon skrattande — ty som sådan anser väl Grefven hela valsen?

— Den kunde äfven må hända göra mig ganska ondt — svarade Waldemar.

— Ja, i fötterna då.

— Hvarföre icke i hjertat, min Fröken?

— Det, har Baron H. sagt mig, är af bara granit, och dylika fara icke illa.

— Baron H. lär slagit sig på portraitmåleri, märker jag — sade Waldemar, leende, men inom sig förundrad öfver att ha varit ett ämne för den yra flickans och Edwards samtal. Valsen var

imellertid slut, och, då Waldemar förde Olivia till en plats, sade hon barnsligt:

— Detta gick förträffligt! Jag trodde icke, Gref L. skulle kunna valsa. Skall Grefven dansa mera i afton?

— Jag vet icke — svarade Waldemar, leende.

— Hvem vet det då? — frågade flickan.

— Det vet kan hända Baron H., som vetat så mycket annat om mig.

— Nå väl, då skola vi fråga honom! — ropade Olivia, hoppade derifrån och letade verkligen upp Edward. Waldemar följde henne, och, när de funnit Edward, frågade Olivia honom:

— Skall Grefve L. dansa mera i afton? Och med hvem? Svara Pythia, men svara, som jag vill, och säg icke flera osanningar! Jag har i afton redan kommit under fund med tvänne.

— Han skall ett helt långt lif dansa på rosor, — svarade Edward prophetiskt — och en ängel skall följa honom i dansen.

Olivia rodnade, men såg ändå barnsligt upp på Waldemar, likasom för att fråga: Är det sannt?

Waldemar svarade icke; men det trånga rummet, genom hvilket Olivia skulle intränga i hans hjerta, vidgade sig allt mer och mer.

Balen slutade.

Waldemar och Edward följdes åt hem till sin boning.

— Hvad tycker du om flickan? — var Edwards första fråga.

— Bra; men det är ju ett barn!

— Det är ett fel, som snart afhjelpes.

— Ja visst; men, om hos barnet icke finnes frö till hjerta och förstånd, huru skall det då gå?

— Allt det der skall du sjelf utså, odla och skörda.

— Åh ja, planen är inbjudande; men hvem skall ansvara mig, att den lyckas?

— Det skall kärleken! — svarade Edward.

De båda ynglingarne somnade dock snart från sina luftiga planer, och i drömmen sågo båda så väl Lydia som Olivia.

Edward tyckte sig upplättra på en repstege till tredje våningen af Waldemars gamla borg. Han knäföll för den känslolösa, han hotade att kasta sig handlöst samma vådliga väg tillbaka. Hon blickades och såg leende på honom. Hon blef hans. — Hon sade beständigt "tack" (det enda ord, Edward hört henne uttala). De lefde ett arkadiskt lif i en löfhydda. De äto icke annat än frukter, mjölk och honing. De gjorde icke annat än spelade guitarre, sjöngo och smektes m. m.

Olivia åter tyckte han vara Waldemars grefvinna. Hon satt redan i mössa, hade en liten

flicka på sitt knä, som ropade: "Mamma, mam-
"ma!" etc.

Han glömde icke att om morgonen skrattande berätta sina drömmar; men Waldemar teg med sin. I den hade han tyckt sig vara färdig att knyta ett evigt band emellan sig och Olivia. Han befann sig i en höghvälfd kyrka, svagt nog upplyst. Det var natt. Han var kall och skälfd, och, när presten skulle välsigna dem, började Olivia gapskratta. Han vände sig då af ovillja åt sidan, och se! — bakom en pelare stod Lydia, tårfull och sorgklädd.

Han vaknade med svettig panna, och det dröjde länge, innan han åter somnade; men, äfven när det inträffade, återkom Olivia.

Han tyckte sig nu se henne, likasom den föregående aftonen, dansande och med samma lekfulla blickar som då. Alla fäste sina ögon på henne, alla beundrade henne; men midt under detta virrvarr flyger en stor svart stare igenom rummet, ropande flerfaldiga gånger: "*kropp utan själ, kropp utan själ — ingen tro, ingen Gud — bara lek, bara dans!*" Waldemar förebrädde sig dessa drömmar, när han vaknade, och ville alls icke anse dem som någon varning, emedan han endast ansåg dem som en följd af sina outredda tankar, och just dessa ogillade han, såsom i högsta grad förhastade, ty ingenstädes bör man

mindre bedöma en ung flicka, än just *der* de så ofta bedömas, nämligen på en bal. Der kan man ofta nog förvexla oskuld med dumhet, qvickhet med fräckhet, naiveté med tanklöshet, naturlighet med sjelfsvåld, barnsligt étourderi med öfvermod, timidité med våpighet, nedslagenhet med afundsjuke, och så tvärtom. Med ett ord: ingen, som icke vill anse hela sitt val för ett lotteri, söke sig maka på en bal.

Waldemar tänkte ungefär detsamma och föresatte sig att noga pröfva, förrän att döma, och noga öfverväga, förrän att handla. Få nu se, huru han dermed lyckas, ty hans önskan, att snart få en hustru, hvartill den döda moderns uppmaning mycket bidrog, jäfvade väl något hans omdöme.

CAP. 9.

RECENSIONS - BLOMMOR,

*på hvilkas törnen och taggar författaren tro-
ligen sjelf fastnar, åtminstone förlorar mer än
en tapp af sin ull.*

*Du känner min skräddare — Bylund.
M-n.*

Med ett verkligt nöje begagnade sig Waldemar och Edward af Carls förmiddagsinbjudning. Carl längtade äfven dertill, ty han ville ostörd hafva muntliga helsningar och upplysningar från Axel Löwenstern, som ännu befann sig på sina resor, och som för närvarande var qvar uti Italien.

Redan klockan elfva voro de trenne olika ynglingarne församlade hos Carl. Hvad de ordade om Axel, hör icke till vår legend, och detta ämne varade, tills betjenten inbar de ännu våta dagens tidningar. Talämnet flyttades då genast på dessa. Ännu en liten likpredikan hölls af de tvänne hemkomna, Hejmdall till ära, och Waldemar började spörja om det ståtliga surrogatet derför.

— Svenska Literaturföreningens Tidning — sade Carl — är i mitt tycke en förträfflig inrättning; men, att för mig våga tala derom, skulle nästan vara, som började *masken* orda om *solen*. Ett

tadel eller beröm vore här lika opassande, lika vanmäktigt. Masken ser, att solen är rund, att den lyser och värmer honom och kanske bränner honom äfven, om han icke drager sig in i snäckan i tid, — och det är allt, hvad *masken* har rätt att berätta om *solen*. Nog har jag hört många, som säga, att Lit. Fören. Tidn. är ledsam, emedan de icke vetat något annat ord för att komma ifrån att *tala om*, hvad de icke visste något om. Andra tycka, den är för hårdsmält för småfolk; men det kommer deraf, att dylikt icke förstår sig på annat än snömos, och må illa, om de smaka rätter af bastantare och solidare sofvelvärde. En tradition säger äfven, att i den tidningen recenseras böcker, som redan lågo i manuskript före Doctor Fausts uppfinning, så gamla äro de; men det kommer derutaf, att traditioner äro laviner, som i hvar minut öka sig, tills de, från en snöboll, blifva hvad de slutligen äro. Allt nog, ingen, som har aldrig så litet sundt förnuft, gläder sig ej åt denna härliga förening, de må då sjelfva få smaka af dess sockerkakor eller pepparkakor, ty den utdelar rundeligen båda delarna.

— Huru mår Serla-bladet? — frågade Edward —
 Det har väl icke gått till sängs och somnat ännu?
 — Det vore jag ibland färdig tro, — svarade Carl
 — ty ibland talar det litet i sömnen, stundom om
 hvad som har passerat, stundom, med somnambu-

lens prophetiska anda, om hvad som skall ske, och ofta nog om det, som hvarken har skett, kan eller skall ske.

— Aha! — svarade Edward — Det var ganska bra. Jag tyckte redan för tre år sedan, eller i bladets barndomsdagar, att det var en blomsterqvast, der hvar och en kunde finna en blomma efter sin smak, bättre eller sämre.

— Ja visst! — återtog Carl — Så var det då, och formen deraf har det ännu behållit; men blom-
mor och blad, de vissna och förtorka med tiden; derföre har qvasten vändt sig upp och ned och sjelfmant inrättat sig till sopqvast, hvilken drager med sig allt, godt och ondt, sannt och icke sannt, qvickt och icke qvickt, allt, allt, som kan följa med en qvast, men en förträfflig qvast, som ingen ville vara utaf med ändock.

— Ja; men det är just, hvad jag tycker om — svarade Edward — det blir ändå alltid mitt lif- och mun-blad, det hör och märker jag. Jag tycker om sillsalade i mat, jag tycker om pot-pourri i musik, blandade ämnen i literatur och, framför allt, blondiner och brunetter, madonnor och yrhättor, hvar annan gång.

— Jo, jo, — anmärkte Carl, skrattande — leoparden mister aldrig sina fläckar, och din blandade smak följer dig troligen i grafven, der du väl ön-

skar att blifva spisad af alla de sorters maskar, som entomologien kan uppräknä.

Waldemar hade under tiden läst en mention honorable, som göres i Aftonbladet öfver den sist uppgångna *Morgonstjernen*.

— Är detta dumt eller qvickt, goda Carl? — frågade Waldemar efter slutad läsning af försvar och citation — Jag är icke i stånd att i hast säga, hvilketdera.

— Qvickt — svarade Carl — förb . . . qvickt, ty dermed menar man ju allt, nu för tiden, hvaraf skrattnuskelnerna sättas i gång. En arm syndare välter, slår hufvudet i en gråsten, får deraf convulsioner och skrattsjuka, och sedan kan välingen neka, att icke gråstenen var den qvickaste i sin sort, ty derpå har den nu en gång fått skrattprivilegium. Så der, något ungefär, är det väl med våra *nya* morgonstjerner. Det finns ingen, som icke skrattar åt dem, till och med de, för hvilka de ännu icke lyst, ty det vore *dumt* att icke skratta åt *allt*, hvad Herr D. låter flyta ur sin skämtsamma penna.

— Ja; men hvadan kommer, att jag icke skrattar? — frågade Waldemar — Icke en gång Edward, som skrattar dubbelt så gerna som jag.

— Emedan det är edert och icke morgonstjernans fel. Emedan J icke känna dagens händelser och således icke förstån alla de allusioner och knuffar,

som hvar sak får. Ni två ären nu att anse som ett kommande slägte. Detta skall heller icke rätt kunna fatta Herr D:s humor vid *alla* tillfällen annat än traditionsvis, ty, när nutiden är glömd, så förlorar Morgonstjernen en del af sitt ljus. Dock återstår alltid en stor portion, som sätter sitt upphof på en ganska upphöjd plats, och, när vi få tid framdeles, skall jag läsa för eder flera saker af den glada trefliga presten, som *alltid* komma att hålla färgen, emedan den varit *äkta* och icke af den sorten, som tiden och dagern utbleker.

Sedan de båda hemkomna tagit någon notis om Minervas lif, om hon börjat mista tänderna och sladdra på målet ännu, om Medborgarens och Fäderneslandets sjukdoms-symptomer och döds-sätt — om Argus ännu ser med alla sina ögon eller *fått* eller *satt* skyggglappar för somliga; om Uppsala Correspondenten ännu försvarade dikter af Hugo, men menade dikter af Viktor, m. m. Sedan de noga underrättat sig om allt detta, började de bläddra i Carls bibliothek, särdeles de nedra hyllorna, der de nyare alstren, efter tour och ancienneté, alls icke efter värdet, voro uppställda.

— Aha, — sade Waldemar — här ser jag, att Blomman på Kinnekulle alstrat sidolökar! Har arten förbättrat eller försämrat sig?

— Skotten omkring Kinnekulle-örten — svarade

Carl — äro just som andra skott och telningar somliga blifva litet bättre, andra litet sämre än grundlöken. Vi hafva här Siward Kruses Bröllopp, Flickorna i Askersund, Gustaf Brahe, Anna Reibnitz, Flickan på Nya Kungsholmsbron m. fl., och, kunde man bara länka ihop dem till ett enda helt, så skulle det blifva ganska bra. Nu är hvarje novell för sig en utklippt bit af en större, högst detailedrad, taffla. På alla sidor ser man märken efter saxen. Här ser man blott en fot, der blott en näsa, och foglarne flyga halfva under det halfva molnet. Just så förefalla mig dessa noveller; men de läsas och läsas om, i brist af bättre, som troligen kunde flyta ur samma källa; åtminstone trodde man sig kunna döma till det, då första delen af en besynnerlig och i min tanka verkligen originel roman syntes i bokhandeln. Den vann väl icke odeladt bifall; men den väckte interesse, och man väntade med ofälighet och spänd uppmärksamhet fortsättningen. Men, ack att den hade uteblifvit! Jag har heldre ett hopp, om än aldrig så svagt, än en otillfredsställande visshet. Andra delen af Johannes Fjällman kom äntligen, sent omsider, ja så sent, att man började flytta upp första delen till dammhyllorna bredvid Thord Bonde m. fl. Man var högst nyfiken. Vår spända väntan var en härlig torta, som just nu sattes in i ugnen. Men ack, hurudan kom den

derifrån? Jo, platt som en pannkaka, ty denna *andra del* släckte nästan på en gång de gnistor af deltagande och uppmärksamhet, som *den första* tändt; så tycka många med mig; få nu se, om ni båda, som icke fått vänta på den magra utvecklingen och således icke under tiden sjelfva skapat eder en hel hop af möjligheter och aningar, få nu se, hvad ni tycker. Omständigheter och locala förhållanden hos den läsande verka mycket, jag medgifver det gerna, och hvad som kanske kan utgöra ett helt för den, som får båda halvorna på en gång, detsamma kan knappt få något sammanhang för den, som först fått en bit och hela år derefter en annan.

— Snapphanarne, gammalt nytt om Skåne. Hvad är det? — frågade Waldemar.

— En ganska underhållande och i mitt tycke väl utarbetad roman i Walter Scottska smaken. — svarade Carl — Det vore godt, om man finge glädja sig åt flera af den sorten. Utur samma källa har väl flutit ännu en annan, men äfven i ett annat manér. Det historiska är i denna sednare, eller *Sista aftonen på Östanborg*, endast en bisak, en theater-decoration, för att gifva tillkänna, när händelsen tilldrog sig. Man läser äfven denna sednare med ganska mycket nöje, ehuru samtalen *någon gång* påminna om, huru nödvändigt det är, att en roman äfven skall intaga en viss em-

bonpoint i yttre formen, för att göra heder och nytta åt sin författare. Slutet af denna roman är högst frappant. Den korta, och så mycket innefattande, och så fint antydda, femte acten försonar läsaren fullkomligt med allt det lilla, han förut kunnat finna för långt, och, när rideau'en faller, har man verkligen ingenting att önska, om icke att få framkalla författaren, tacka honom och bedja honom icke dröja länge att å nyo doppa sin ilande penna.

Edward hade icke gifvit mycket akt på Carls hvarken loftal eller förtal, utan bläddrade i en hel hög af noveller, dels af Fröken R., dels af andra in- och utländska novellfabriquanter, hvilka alla (böckerna nb.) Carl stoppat i ett knyte, som skulle bäras upp på vinden, för att der multna för efterverldens räkning.

— Bry dig intet om allt det der, — sade Carl till Edward — utan titta hit, skall du få se, huru den *erkänt* bästa Svenska originalroman ser ut, utanpå åtminstone!

— Så-å— svarade Edward — således af P. Sparre! Jo, jo, af Thoras skald kunde man vänta något, och det är roligt, när en väntan fylles tillfredsställande.

De trenne ynglingarne började nu träda in på den poetiska skådebanan. Carl läste åtskilliga saker för dem, hvaribland flera stycken utur för-

sta delen af Runebergs Dikter särdeles behagade de båda hemkomna.

Hela förmiddagen framflöt på detta sätt, och först när klockan slog tu, och man började tänka på middagscostumeringen, kom Edward af en händelse ihog, att äfven Carl någon gång brukade doppa litet för djupt i bläckhornet och der uppmeta åtskilliga småsaker, som lägga sig på botten i alla bläckhorn, fast icke alla bry sig om att fiska upp dem; hvilket för den läsande allmänheten är för väl.

— Än du sjelf? — sade Edward till Carl — Huru är det med dina egna barn? Hvar äro de?

— I knytet, Bror! — svarade Carl — i knytet, som skall upp på vind; der äro de få, som fingo blifva vid lif; de andra hafva i eld renat sig från den synden att ha kommit till i verlden. Icke nu, men en annan gång, skall jag säga dig, hvarföre hvarken jag eller någon af mina gelikar duga till romanförfattare, hvilket, *rätt betraktadt*, är det svåraste af alla författareskap.

Waldemar och Edward togo skrattande sina hattar, tackade Carl hjertligen för den muntra förmiddagen och sade sig båda vara rätt nyfikna höra, huru han ville bevisa den sista satsen.

CAP. 10.

HVARJEHANDA.

*Dock för en enda retande mö mitt hjerta ej klappar;
Vid sin triumphvagn en icke i kedjor mig läst.*

*Hårdare, bröder! mitt öde är: jag älskar dem alla,
Alla i feiska band snärja min fladdrande själ.*

Stagnelius.

Waldemar hade visserligen funnit nöje uti flera bland Carls underrättelser; men i det hela var han i detta ögonblick föga stämd för annan literatur, än den af sitt eget och af Olivias hjerta, och hans egen, kanske till upplösning sig snart närmande, roman låg honom så mycket i tankarna, att han rätt icke hade sinne för någon annan. Han hade väl föresatt sig att taga en fullkomlig reda på alla de ämnen, som skulle afhandlas på det kommande riksmötet; men äfven detta ville icke gå. Han var ännu kanske för ung dertill, och för få voro de, som egentligen kunde gifva honom de upplysningar, han äskade. Hvar och en talade ur en alldeles olika ton, och häraf uppstod i Waldemars hjerna en sorts *Rysk messa*, sådan som den, barn pläga roa sig med, just för dess dissonancer och förvirring. "Om jag bara kunde få veta, hvad man i allmänhet ville och icke ville!"

— tänkte Waldemar stundom — ”så kunde mina ”egna tankar börja göra sig lösa och svinga sig ”omkring ett ämne, för att få se och betrakta det ”på alla sidor”; men hvar och en, som Waldemar talade med, var sin egen opinions advocat och tycktes endast villja leda Waldemar till *sin sida*, utan att en gång villja visa honom den *motsatta*. Häraf kom, att Waldemar alldeles icke visste, hvad han skulle tänka ännu, utan föresatte sig, icke att blifva en *verkande*, utan en blott *hörande* och *betraktande* medlem af det stora mötet, öfvertygad, att han aldrig kunde fatta någon idé om *det hela*, annat än af *det hela sjelft*, visst icke af individerna. Med ett ord, han föresatte sig att endast vara *öga* och *öra* och fullkomligt passiv för allt, hvad som angick det allmänna, men att deremot uppmana all sin förmåga och verksamhet för det enskilda ändamålet: att lära känna Olivias hjerta.

Som Waldemar var en omtyckt och eftersökt medlem af alla de högre kretsarnas föreningar, hade han tillfälle att ofta nog se Olivia.

— Det är ett naturens barn — sade han ofta till sig sjelf, då flickan, i känslan af sin skönhet, sin liflighet, sin rikedom och sin börd, var ytterst sjelfsväldig.

Alla unga karlar tycktes ligga för hennes fötter; man talade om friare, nya för hvar dag,

men alla bortgående med tvänne korgar, den moderliga och dotterliga.

Waldemar teg dock ännu.

Edward svärmade omkring från nöje till nöje och var nu åter i sitt rätta element. Han, som så nyss föraktade Stockholmspubliken, för det den kunde *gapa på*, och tidningsredacteurerna, för det de kunde *tala om "Dalkullan"*, han sprang nu sjelf, icke för att se henne den första, men den *tjugonde* gången, alltid lika betagen. Han nekade icke heller andra kvinnliga behag sin gård, och, då de båda ynglingarne en afton hemkommo, sade Waldemar till honom skämtande, att han fruktade, det *Lydias* bild bleknade i hans hjerta, vid sidan af alla dessa lefvande verkligheter.

— Alldeles icke! — svarade Edward — Den vackra Carin har *Lydias* ögon, derföre kan jag aldrig blifva mätt af hennes beskådande. Fru S. har hennes mun, derföre talar jag jemnt med fru S. Friherrinnan H. har hennes figur, derföre valsar jag alltid med Friherrinnan H. o. s. v.

— Och Fröken L. har väl hennes *son de voix*, när hon vid kyrkodörren sade "*tack*", invände Waldemar, halft skämtande, halft suckande.

— Alldeles, alldeles! — genmälte Edward och gnolade under tiden:

J'ai cru, qu'il fallait
Tous les charmes ensembles
Pour former son portrait etc.

Waldemar skrattade, suckade och bortjagade en här af tankar.

Tiden fortgick som förut.
En afton var det Edwards tour att vara reformator.

— Men hvad i all världen tänker du på, — sade han till Waldemar — som icke gifver dig fången hos Olivia, när hon ändå en gång har snöret om din hals? En vacker dag drager hon till det, af luttet förargelse öfver din köld och liknöjdhet.

— Huru skall det gå till? — frågade Waldemar — Den metaphoren kan jag icke fatta.

— Jo, hon skickar en vacker dag utaf en af sina tillbedjare, icke med en *korg*, utan med en *hand*, och drager sedan sitt hjerta ifrån dig, så godt hon kan.

— Så-å! Du har i sanning en blind tro i denna sak. Denna nyck af flickan skulle du kalla att strypa eller qväfva mig! O, långt derifrån! Jag skulle icke dö så lätt. Och, att jag är i besittning af Olivias hjerta, det har du allt sedan första aftonen tagit för afgjort. Huru vet du ens, om denna dansdocka har något hjerta eller icke?

— Hon har *ett* af idel eld och lågor, och det tillhör dig.

- Men hvaraf dömer du detta?
 — Af min erfarenhet, mina ögon och mina öron.
 — Dina öron! Huru? Har hon sagt det?
 — Nej! Men det finnes något, som, utan att vara tala, dock ingalunda är tiga.
 — Nå väl, — slutade Waldemar — jag vill icke motsäga dig, ehuru min egenkärlek icke är af den tremastade sorten, som kan taga in en last, huru tung den ock må vara.

En afton eller, rättare sagt, en morgon, återvände Grefvinnan Skönhjelm ifrån en stor bal hos Excellencen * * *. Olivia satt tyst, fårdig och tankfull vid hennes sida. Det var icke den vanliga yran, det vanliga skämtet, de vanliga berättelserna, om hvilka hon hade dansat med, hvilka hon hade pratat och skrattat med o. s. v. Hon bara teg.

— Men hvad kommer åt dig nu, min kära Olivia? — frågade grefvinnan — Du är så ovanligt tyst.

- Ingenting.
 — Mår du illa?
 — Nej, mycket väl.
 — Har det icke varit roligt i afton?
 — Nej!
 — Huru så? Ett dylikt svar har jag väl aldrig fått efter någon bal.

- Jag är ledsen vid baler.
- Det har då tagit sin början i afton?
- Ja!
- Och orsaken dertill?
- Det vet jag icke.
- Har du icke haft god tour, nu som vanligt?
- Den termen fattar jag icke rätt. Sade man så i mammas ungdom?
- Nå väl, har du icke varit uppjuden nu, lika så mycket som alla andra gånger?
- Jo visst! Tio gånger till hvar française och tjugo gånger till hvar vals.
- Har då någon manquerat dig i dans eller annars?
- Visst icke!
- Nå-å, är det någon af dina vanliga danseurer, som icke bjudit upp dig?

Olivia teg.

- Hvem kan det vara, och huru kan det bekymra dig?

Olivia teg allt jemnt.

- Sådant — sade grefvinnan — händer beständigt och kommer för det mesta af fruntimmers jalousie, fruntimmers intriguer; men en väl uppfostrad flicka bör låtsas, som hon icke märkte dylikt. Hvem är det nu, som försyndat sig emot dig? Tala upprigtigt! Hvad är det, som oroar dig? Har Grefve X. visat sig fier emot dig, så bry

dig icke derom! Det kommer ifrån hans syster och moder, som jag aldrig tålt. Eller är det Kammarherrn Ö., som icke varit lika artig som vanligt? Derför har du att tacka Fru L.; hennes blickar på dig hafva länge varit rätt onådiga. Din cousin Carl S. har kanske varit litet elakare än vanligt; det är dit eget fel, som icke kan reda dig med honom, utan blir rädd för hans skarpa, ofta opassande, anmärkningar. Baron Edward H. kan du väl aldrig klaga öfver; han var, som jag tyckte, oupphörligt vid din sida och pratade dig tusende saker i öronen. Jag kan väl aldrig föreställa mig, att Grefve Waldemar L. . . .

Här utbrast Olivia i en bitter gråt.

Nu höll vagnen stilla. Man var à costi. De båda damerna uppgingo i sina rum, grefvinnan blek och darrande af oro, vrede och bedragna förhoppningar, Olivia smältande i tårar.

Grefvinnan aflägsnade snart sin kammarjungfru, och, åter vorden ensam med sin dotter, började hon i en förebrående ton:

— Hvad är nu å färde? Kan du förtycka Gref L., att han icke dansar med dig, danssjuka flicka! Han dansar ju med ingen annan och gör endast för dig då och då ett undantag. Hvad kan du mera begära? Han har väl icke på något annat sätt manquerat dig?

— Det har han visst! — utbrast Olivia, gråtande,

— Han här utan särdeles många omsvep sagt mig, att jag är en yr och obetänksam flicka, dertill behagsjuk, lättsinnig och hårdhertad för lidande likar.

— Och på hvad grund allt detta? — frågade den förvånade modern.

— Att han förebrår mig yrhet och obetänksamhet, — snyftade Olivia — det ville jag gerna förlåta honom, ty det kan jag väl vara, och det hör ju till mina år; men inte är jag coquette, fast jag gerna vill, att alla, alla ska tycka mest och bäst om mig, och för att jag vill vara elegantast och modernast klädd; och inte är jag hårdhertad, fast jag i förmiddags på vår promenade (mamma minns det väl) svarade den fattiga tiggerskan med alla barnen, att jag inga småpenningar hade med mig.

— Ja-så, — sade den sluga modern — talar Gref L. om detta lilla äfventyr? Jag minns det äfven. Jag minns, att jag just blef litet ond på dig, när du så häftigt bad tiggerskan icke komma för nära din ljusa pelis, och att jag hade önskat, det du gifvit henne något, efter du ändå hade i din pirat, helst när jag sedan såg, att Gref L. stadnade efter oss och gaf henne, troligen ganska mycket, ty den fattiga ville kyssa hans händer och kläder, fast han skyndade undan hennes tack-sägelsor; men allt detta märkte icke du, min

kära Olivia, som bara sladdrade med Baron H. och din cousin. Denna lilla förseelse måste du godtgöra: Gref L. är litet moralist, märker jag; men han är i alla fall den hyggligaste, gentilaste och rikaste af alla våra unga karlar i vinter, och du skall försöka att rätta dig efter hans *små capricer* och framför allt icke paradera för honom med *dina egna*. Han skall då snart blifva dig fullkomligt tillgifven, och jag kan icke neka, att det skulle vara för mig en stor triumph, om han slutligen lade sitt hjerta och sin stora förmögenhet för dina fötter, min kära Olivia. Tänk på det! Det lönar väl en och annan liten uppoffring i en och annan genre.

Olivia hade väl upphört att gråta, men stod der, mörk i hogen, och nappade sönder den ena länken efter den andra af sin dyrbara klockkedja.

Efter en liten tystnad återtog modern:

— Huru kunde Gref L. komma derhän att hålla denna straffpredikan för dig? Det förutsätter dock, att han intresserar sig för dig; annars bry karlar sig sällan om att mästra oss damer.

— Jo vackert! — svarade Olivia med harm — Han tål mig alldeles inte, och nu började hon åter gråta.

— Kära barn, sansa dig — bad modern — och tala nu om för mig, huru hans ord föllo!

Snyftande började Olivia:

— Han stod bredvid mig under ett par dansar. Vi talade om allahanda. Under tiden kom den ena efter den andra och bjöd upp mig till femte valsen; men de voro alla dåliga valseurer, och jag sade: *Nej, jag är redan uppbjuden, till dem alla;* men slutligen kom Kammarherrn Ö., som mamma vet valsar gudomligt, och då sade jag genast *ja*. Men hvem skulle väl kunnat tro, att Gref L. gifvit akt på allt detta? "Min fröken har då *icke* varit uppbjuden till den valsen förut?" — sade han allvarsamt. Jag skrattade. Han började då alldeles icke, som jag trodde det skulle bli, nämligen att bry mig för det lilla företräde, jag gaf Kammarherren Ö., utan att helt simpelt fråga mig, om det städse var lika lätt för mig att så der gifva *nej* för *ja*, och *ja* för *nej*, eller helt simpelt att *ljuga*. Han sade väl icke ut ordet; men hans blick och allvarliga ton sade det tillräckligt. Jag försäkrade honom då, att jag aldrig brukade den utvägen, mer än i detta fall. Då blef han odräglig, ty, vet mamma, han hade icke försyn att helt upprigtigt säga mig, att det redan var andra gången på den dagen, som han hört mig vika ifrån: "*hans gudom, sauningen*". Nu började han tala om förmiddagspromenaden, påminde mig, att, en stund förrän vi mötte den fattiga hustrun med barnen, hade jag köpt band hos Folker och mina canariefoglar af gossen samt båda gångerna vex-

lat och fått småsedlar åter. Allt detta påminde han mig, icke med skämt, utan helt allvarsamt, men såg dock så god ut, att jag icke kunde svara honom något, utan bara låta honom tala och bevisa, att jag på en gång varit *barnslig, hårdhjer-tad* och *osannfärdig*, och att min glädje öfver canariefoglarna, som först roade honom så mycket, var något, som nu plågade honom att ens tänka på, och mycket mer som han sade, som jag hvar-ken minns eller orkar upprepa. Mamma kan väl förstå, att allt detta skulle pina och förtreta mig bra mycket.

— Ja; men det är ock ditt eget fel, när du låter honom bara predika, utan att försöka säga ett enda ord till ditt försvar.

— Ja, hvad skulle det väl varit, — frågade Olivia — ty Gref L. hade väl ändå egentligen rätt?

— Kors, du kunde ju sagt, — återtog modern — det du redan förut hade ångrat, att du icke gaf tiggerskan något; att du annars ofta plär gifva almosor; att din mamma är med i alla sällskaper och föreningar för fromma stiftelser och de nödlidandes hjälp — och mycket annat dylikt, som du kunde sagt. Med ett ord, ett fruntimmer hittar alltid lätt på något att försvara sig med, om hon *vill* och är aldrig så litet fintlig, helst emot någon, som i alla fall icke är liknöjd för henne. — Gå nu och lägg dig, och framför allt gråt icke

mer så der barnsligt, ty det hjälper till ingenting, utan du blir deraf bara blek och stygg tills i morgon!

Olivia gick, lade sig och insomnade, dock icke med den sköna känslan af egna fels medgifvande och erkännande, åtminstone för sig sjelf och sin Gud, icke i den rena, lugnande föresatsen att bättra sig, icke med en tacksam suck till höjden och en bön till Allfadern, att ofta skicka sina sändebud i en så skön och ädel gestalt som denna gången. Nej, hvart enda litet frö till alla dessa goda känslor hade moderns usla, men beklagligen rätt vanliga, tal nedtrampat just i det ögonblick, då det skulle gro, då det endast behöft en solstråle och en vattendroppa för att spira upp, blomma och bära härlig frukt.

Och denna *moder* ansågs dock för ett klokt, bildadt, gudfruktigt och välgörande fruntimmer! Ja, *klokt*, emedan hon aldrig öfver- eller underskred det passande och *le decorum*; *bildad*, emedan hon temligen kunde *raisonnera* i alla ämnen och var slug nog att alltid sluta, innan det öfverskred den lilla inhägnad af idéer, der hon var van att svänga sig; *gudfruktig*, emedan hon var med i Bibelsällskaper, bortgaf Biblar, Nya Testamenten och Psalmböcker, aldrig lät någon helgdag gå förbi, utan att höra eller läsa en predikan, höjde på axlarna, när någon missbrukade he-

liga namn eller skämtade i heliga ämnen, och ger-
na sjelf understundom predikade litet — dock det-
ta mer för att visa sin talent i den vägen, än för
att uppbygga och förbättra; — och *välgörande* var
hon slutligen, emedan hon gaf almosor och bidrag
till nödlidande, nb. bara detta väl kunde synas,
och att hon för resten var med i alla de fromma
sällskaper och stiftelser, såsom hon sjelf till Olivia
upprepade.

Men i hennes vandel och hennes dagliga gernin-
gar, der hade religion och förnuft sällan nog fått
titta in. Af tanklöshet, kortsynthet och egenkärlek
ansåg hon sig nu mera för *ofelbar*, *alla* sina önsk-
ningar för rättmätiga, och *alla* medel, att dem
ernå, för nödvändiga och förlåtliga. Och den
späda, böjliga rankan, som naturen i sin vrede
gifvit henne att vårda, huru skötte hon den? Jo,
hon tvang henne upp i zirliga former, hon gjor-
de *allt* för qvistarna och intet för roten, och ran-
kan blef derefter, ty det är icke *rankan*, utan
jerneken, som af egen kraft sträfvar uppåt, och
som dör eller går sin egen väg, utan stöd, utan
hjälp, utan skötsel och utan vård.

Man ryser vid berättelsen om ett mord, man
fördömer tjuften, bedragaren, våldsverkaren; men
man märker icke, huru, oändligt många gånger om
dagen, dygden, sanningen och religionen trampas
under fötterna, och lasten, smyckad med en vac-

ker yttre larv, uppträder, kräfver och vinner sin hyllning.

Icke i de härliga tankar, som Waldemars ord borde ingifvit Olivia, insomnade flickan, utan i små funderingar: huru hon skulle kunna föra den ädla (och således lätt bedragna) Waldemar bakom ljuset, ställa sig sjelf i en vacker dager och en annan gång kunna ljuga *finare och bättre*, etc.

Och, huru alla dessa funderingar (med god hjälp af den sluga modern) slutligen och ändtligen lyckades, det får man snart se.

6000208135

Göteborgs universitetsbibliotek

